• 2015 гъэм дыгъэгъазэм (декабрым) и 3, махуэку Nº232 (23.140)

Тхьэмахуэм тхуэ къыдок І • И уасэр зы тумэнщ ●

Жылагъуэ егъэблэгъапІэм

ПщІзншэрыкіцэ Дыгъэгъазэм и 1-м «Урысей зэкъуэт» тхьэбзэхэм, узыншагъэм теухуат, къэраурысейпсо политикэ партым и Къэбэр- лыр ядэlэпыкъуным щыгугъырт нэхъ дей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм рес-

публикэм и цІыхухэр иригъэблэгъащ. ЩІЫНАЛЪЭМ и Жылагъуэ егъэблэгъапІэм екІуэлІахэм къаІущІащ КъБР-м и Парламентым и УнафэщІ Егоровэ Татьянэ, КъБР-м лэжьыгъэмкіэ, ціыхухэр Іэнатіэхэмкіэ къызэгъэпэщынымрэ социальнэ

дэІэпыкъчныгъэмкІэ и министр Тюбеев **Альберт**, КъБР-м и Правительствэм и Унафэщіым и къуэдзэ - КъБР-м егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министр Емуз Нинэ, КъБР-м и Парламентым социальнэ политикэмкіэ. лэжьыгъэмрэ узыншагъэр хъумэнымкІэ и комитетым и унафэщі Бгъэжьнокъуэ Зу- занщі у зэфіагъэкіащ, щі ызэчэнджэщы рьят, Налшык къалэ администрацэм и унафэщІ Алэкъей Арсен сымэ.

Республикэм и цІыхухэр нэхъыбэу къызытекіухьар псэупіэ-коммунальнэ іуэху-

шалэтүэхэри ныбжь зигэхэри.

Нарткъалэдэс Дэгужьей Іэсиятрэ Шхьэлыкъуэ щыщ Елгъэр Марианнэрэ шІэлъэІуащ я псэупІэр ирагъэфІэкІуэнымкІэ дэІэпыкъуныгъэ. Налшык щыщ пенсионер Дагаевэ Хедирэ Нартан къуажэм щыщ Балъкъэр Тосярэ ныкъуэдыкъуагъкІэ ещанэ гупым хэтщ, я щхьэ Іуэху яхудэгъэкІыжыркъым, къэралым къыщогугъ. Май щІынальэм хыхьэ Котляревскэ станицэм щыщ Голодовэ Анастасие жьы хъуа и анэм и узыншагъэр зэрыригъэф ок уэжын ахъшэ иІэкъым.

Жылагъуэ егъэблэгъапІэм къэкІуа псоми жэуап пыухыкІа зэхахащ. Іуэху гуэрхэр жын хуейхэм иджыри хэплъэжынущ.

Сурэтыр Къарей Элинэ трихащ.

КъБР-м и псэупІэ-коммунальнэ комплексыр щІымахуэм хуэхьэзырщ

Дыгъуасэ УФ-м и Правительствэм и Уна- су гъэзэщ а хъуащ. Ауэ гугъуехь нэхъ ин фэщі Медведев Дмитрий иригъэкіуэкіа селектор зэјущіэм щытепсэлъыхьащ къэралым и щіыналъэхэмрэ псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэм хиубыдэ ІуэхущІапіэхэмрэ щіымахуэм зэрыхуэхьэзырым. Видеоконференцым хэтащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ І Мусуков Алий.

КЪРЫМ федеральнэ округым и щІыналъэхэм фІэкІа къэмынэу, Урысейм адрей и щіыпіэ псоми унэхэр щагъэплъу щіадзащ. Бжыхьэ-щІымахуэ лъэхъэнэм зыщыхуагъэхьэзырым лэжьыгъэхэр зэрекІуэкІым зэпымыууэ кІэлъыплъащ Правительствэхэм я комиссэхэм я штабхэр. Абыхэм къызэрапщытамкіэ, ягъэува мардэхэм ятещіыхьауэ псори зэхэту къэралыр гъэтІылъыгъэу зыхуеину фіэмыщіым и процент 85-р, мазутіым и Іыхьэ щанэм щіигъур щэкіуэгъуэм къриубыдэу кърашэлІаш.

Хуабэр, псыр зрикІуэ бжьамийхэр, электросетхэр и зэманым хьэзыр ящащ, жьы хъуа коммуникацэхэр зэрахъуэк ащ. Абыхэм я лъэныкъуэкІэ къапштэмэ, планыр нэ-

дыдэр псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэм и ІуэхущІапіэхэм электрокъарумрэ гъэсыныпхъэмрэ я уасэхэмкіэ къатехуа щіыхуэр зэрахуэмыпшыныжырщ. Къэралым и щіыналъэхэм я унафэщІхэм хуагъэуващ абы и лъэныкъуэкІэ лэжьыгъэхэр щІагъэхуэбжьэну. Къэралым и Правительствэм и Іэташхьэм зэгущгэм хэтахэм къалэн ящищгащ псэуныгъэр зэлъыта ІуэхущІапІэхэр зэблэу къыхэмыкІыу ягъэлэжьэну, гугъуехь зэмыліэужьыгъуэхэр къыкъуэкімэ, къагъэсэбэпын папщіэ электрокъарур къэзылэжь генераторхэр, зыхуеину техникэ хэхар зэрагъэпэщыну.

ЗэІушІэм зэрышыжаІамкІэ, дызыхыхьа шіымахуэм хуагъэхьэзыра псэупіэхэм я бжыгъэр мелуани 8,5-м щІегъу. Абыхэм ящыщу республикэм хиубыдэ унэхэр сыт и лъэныкъуэкІи щІымахуэм хуэхьэзырщ. Къэбэрдей-Балъкъэрым махуэ къэс щыкіэлъоплъ ціыхухэр псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэм и ІуэхутхьэбзэхэмкІэ къызэрызэрагъэпэщым.

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

«Архъыз 24» телеканалым и ліыкіуэхэр Парламентым щрагъэблагъэ

Республикэм и Парламентым и Унэм «Архъыз 24» телеканалым и ліыкіуэхэу а каналым и унафэщі Казаковэ Аннэ зи пашэхэр щригъэблэгъащ республикэм законхэр къыдэзыгъэкі и орган нэхъыщхьэм и унафэщІым и къуэдзэ Жанатаев Сэлим. Псалъэмакъым кърихьэліаш КъБР-м и Парламентым Шэнхабзэмкіэ. граждан жылагъуэ Іуэхущ ап Іэхэм зегъ эужьынымрэ ціыхубэ хъыбарегъащіэ іуэхущіапіэхэмкіэ и комитетым и унафэщ Пащты Борис, «Налшык» жылагъуэ радиотелекомпанием и унафэщ Вэрокъуэ Владимир

ХЬЭЩІЭХЭР фіэхъус псалъэхэмкіэ щригъэблагъэм Жанатаев Сэлим абыхэм Парламентым и Унафэщ ым и ціэкіэ сэлам ярихыжащ икіи лэжьыгъэ іуэхукіэ ежьауэ къызэрытым къыхэкІыу Егоровэ Татьянэ зэіущіэм къызэрыримыхьэлІэфар жиІащ.

«ИкъукІэ си гуапэу зэзгъэцІыхунт КъБР-м законхэр къыдэзыгъэк и орган нэхъыщхьэм япэ дыдэу и унафэщ І хъуа цІыхубзыр. Ар Парламентым и спикеру щыхахам щыгъуэ сэ сыщыгуфіыкіащ. Ар хуабжьу іуэхуфіщ», жиІащ Казаковэ Аннэ.

Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэм къыхигъэщхьэхукlащ «Архъыз 24» телеканалыр зэманым езэгъыу зэрылажьэр, иджырей телевиденэм и инновацэ проектхэр къызэригъэсэбэпыр. Ар хьэщІэхэм елъэІуащ телеканалым зыхуигъэувыж къалэнхэмрэ зытелажьэ мурадхэмрэ нэхъ зыубгъуауэ тепсэлъыхьыну.

Телеканалым и лыкіуэхэм къыхагъэщхьэхукіащ езыхэм я республикэм къыдэкІуэу абы къедза щІыналъэхэри къызэрызэщ аубыдэр. Каналым и унафэщ хэм гулъытэ хэха хуащ социальнэ Іуэхухэр дэгъэкІыным, Къэрэшей-Шэрджэс Республикэм и цІэр фІыкІэ гъэІуным и лъэныкъуэкІэ телевизореплъхэм быдэу япышіауэ мэлажьэ.

ХьэщІэхэм къыхагъэщащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и делегацэри езыхэм я деж щрагъэблэгъэну зэрагуапэр. Телевиденэм и продукцэмкіэ зэхъуэжэным и мызакъуэу, апхуэдэ зэпыщ эныгъэхэр сэбэп хъунущ дэтхэнэ гупми творческэ лэжьыгъэр къызэрыщызэрагъэпэщыр егъэфІэкІуэнымкІэ. «Кавказ Ищхъэрэм и телекомпаниехэм ящыщ дэтхэнэми и лэжьыгъэм къыхэпхын хэлъщ, атlэми мыпхуэдэ зэlущlэхэм lэмал къат проект пыухык ахэр зэщ ыгъуу убзыхунымк 19 ик и гъэзэщІэнымкІэ», - къыхигъэщхьэхукІащ Казаковэ Ан-

Вэрокъуэ Владимир зэlущlэм зэрыщыжиlамкlэ, «Налшык» жылагъуэ радиотелекомпанием Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм теухуа фильму блы «Архъыз 24» каналым къигъэлъэгъуэн папщІэ иритащ. А телеканалми Къэбэрдей-Балъкъэрым щагъэлъэгъуэн папщІэ къыздишащ езым игъэхьэзыра программэхэр. Ахэр «Къэбэрдей-Балъкъэр» къэрал телерадиокомпанием, программэхэр къэзыт «Къэбэрдей-Балъкъэр» телекомпанием, «Налшык» жылагъуэ радиотелекомпанием къагъэлъэгъуэнущ.

УРЫСМАМБЭТ Беллэ.

Егъэджэныгъэм и фіагъыр къы щапщытэ центрым зэјущіэ щхьэпэ щекІуэкІащ. Ар теухуауэ щытащ 2016 гъэм курыт школхэр къэзыух ныбжышцэхэм ябгъэдэлъ щіэныгъэр, зэфіэкіхэр къызэрапщытэну Іэмал нэхъыщхьэхэр - Зыуэ щыт къэрал экзаменыр (ЕГЭ), Къэрал къэпщытэныгъэр (ГИА) - зэрекіуэкіыну щіыкіэхэм.

ЗЭІУЩІЭМ хэтащ КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ -КъБР-м егъэджэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ шалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министр Емуз Нинэ, абы и къуэдзэхэу Кирин Александррэ Геккиев Сулътіанрэ, министерствэм и лэжьакіуэхэу Дыщэкі Оксанэ, Мэшыкъуэ Анзор сымэ, нэгъуэщІхэри. Жылагъуэм мыхьэнэшхүэ шызиГэ Гуэхугъуэм епха псалъэмакъым кърагъэблэгъащ икІи жыджэру хэтащ республикэм и къалэхэм, районхэм егъэджэныгъэмкіэ я Іэнатіэхэм я унафэщіхэр, ІэщіагъэлІхэр, 11-нэ, 9-нэ классхэр мы гъэм къэзыух ныбжьышІэхэм я адэ-анэхэр.

Зэхуэсыр къызэІузыха Емузым абы кърихьэл ахэр зэпкърыхауэ щыгъуазэ ищіащ ЕГЭ-мрэ ГИА-мрэ 2016 гъэм зэрекіуэкіыну щіыкіэхэмрэ абыхэм яхэлъ щхьэхуэныгъэхэмрэ.

- Хабзэ зэрыхъуащи, илъэс зыбжанэ хъуауэ мыпхуэдэ зэlущlэ ди министерствэм къызэрегъэпэщ. Адрей зэхуэсхэми хуэдэу, нобэ мыбы цІыху куэд къызэрырихьэлІар си гуапэщ. Абы къегъэлъагъуэ школым, школакіуэм гулъытэ хэха зэриіэр, - жиіащ министрым. - Дызэрыщыгъуазэщи, Зыуэ щыт къэрал экзаменыр ятынущ курыт школхэм я 11-нэ классыр къэзыух ныбжьыщІэхэм. ГИА къэпщытэныгъэр къапэщылъщ 9-нэ классым щІэсхэм.

• Псалъэмакъ зэТуха

Ныкъусаныгъэншэ къэпщытэныгъэхэр

гъэрей къэпщытэныгъэхэр щекlуэ- щытэным, ахэр зэгъэпщэным. кІыну пунктхэр нэхъ мащІэнущ, ауэ ахэр шышыІэнуш республикэм и дэтхэнэ щІыпІэми. Япэхэми хуэдэу, экзаменхэр къызэзыгъэпэщхэмрэ езыгъэкІуэкІхэмрэ нэмышІ, абыхэм щылэжьэнущ жылагъуэ кІэлъыплъакІуэхэр, федеральнэхэри яхэту.

9-нэ классыр къэзыуххэм ят ГИА-ми зэхъуэкІыныгъэ хэлъынущ. ГъэкІэ яту сэр хэплъэркъым къызэрапщытэ мащыта экзаменитІым - урысыбзэмрэ математикэмрэ - нэмыщІ, ныбжьыщІэхэм къапэщылъщ езыхэм я фІэфІыныгъэкІэ къыхахын хуей нэгъуэщІ экзаменитІи. Къыхэгъэщыпхъэщ апхуэдэ предметхэм анэдэлъхубзэхэр зэрахэмытыр, сыту жыпІэмэ ахэр Экзаменхэмкіэ федеральнэ спискэм иджыри хагъэхьакъыми. А экзаменхэр зэратынумкІэ лъэІу тхылъхэр а ныбжьыщІэхэм ятын хуейщ 2016 гъэм и гъатхэпэ мазэм и

1-м нэмысу. 11-нэ классыр къэзыуххэм къапэщылъ экзаменхэм щытепсэлъыхьым, Емузым къыхигъэщащ абыхэм я лъэТу тхылъхэр мазаем и 1-м нэмысу ятыпхъэу зэрыщытыр. Мы зэманым министерствэр йолэжь ныбжыш Іэхэм урысыбзэмрэ математикэмкІэ ят-

УФ-м Егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министерствэм къыдигъэкІа унафэмрэ ЕГЭ-р (ГИА-р) зэрекіуэкі хабзэхэмрэ япкъ иткіэ, экзаменыр зэрекІуэкІамкІэ е хуагъэува баллхэмкІэ мыарэзымэ, абы хэтхэм хуитыныгъэ яІэщ апхуэдэ тхылъ Апелляцэ комиссэм ягъэхьыну. А комистериалхэр (КИМ) зэрызэхэлъым е экзаменыр зытым хабзэр къызэрызэпиудам ехьэлІа Іуэхухэм. Абы теухуауэ зэіущіэм къыщыпсэлъащ Дыщэкі Ок-

2016 гъэм екlуэкlыну къэпщытэныгъэхэм ятеухуауэ адэ-анэхэм яІэ упщІэхэм жэуап иратащ зэхуэсым хэта адрей ІэщІагъэлІхэми.

ЗэІущІэм щыжаІа псори къызэщІикъуэжащ министрым икІи абы кърихьэлІа адэ-анэхэм иджыри зэ яжриІащ экзаменым хэтыну дэтхэнэми: еджакіуэми, егъэджакіуэми, ахэр щекіуэкі щіыпіэхэм я унафэщіхэми, жылагъуэ кІэлъыплъакІуэхэми, адэанэхэми - ар ныкъусаныгъэншэу зэфіэкіынымкіэ жэуап зэрахьыр.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Автомобиль гъзувыпІзщІзр зыхуей хуагъазэ

Налшык къалэм Головко, Шортэным я цІэхэр зезыхьэ и уэрамхэм я зэблэкіыпіэм хуэзэу автомобиль гъзувыпізщіз щащіащ, а щіыпізм щызэтрихьэ транспортыр гъуэгум щызек уэхэм зэран яхуэмыхъун папщІэ.

КЪАЛЭ администрацэм псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмкіэ и управленэм къызэрыщыджаіамкіэ, метр зэбгъузэнатіэ 1600-м щіигъу гъзувыпіэм автомашинэу 46-рэ техуэнущ. А щІыпІэм нэгъуэщІ лэжьыгъэхэри щрагъэкіуэкіащ: лъэс зекіуапіэхэр мывэ гъэжакіэ къращіыкіащ, автомобиль гъэувыпіэм икіыу ціыхухэр сымаджэщым зэрыкіуэн лъэс лъагъуэ яукъуэдиящ.

Налшык къалэм и щІыналъэ администрацэм и пресс-Іуэхущіапіэ.

Іуэхугъуэ зыбжанэм хоплъэ

Іэтащхьэ

2015 гъэм щэкүэгъуэм и 19-м

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ І Мусуков Алий дыгъуасэ иригъэкІуэкІащ Іуэхугъуэ зыбжанэм щыхэплъа зэlущіэ. Абы щытепсэлъыхьащ диныр телъхьэпіэ ящіурэ щіалэгъуалэм ялэжь щіэпхъаджагъэхэр къэгъэувыІэным; ди щІыналъэм икІыу УФ-м и нэгъуэщІ хэгъуэгухэм кіуэ щіалэгъуалэр адрейхэм іейкіэ къахэмыщын папщіэ ирагъэкіуэкі лэжьыгъэхэр щіэгъэхуэбжьэным; лъэхъуэщым исахэр гъащІэм хэгъэзэгъэжыным, лэжьапІэ яІэным теухуауэ щІапхъэм; республикэм щащэ ерыскъыхэкІхэм узыншагъэмкІэ зэраныгъэ къызэрамышэным, абыхэм я уасэхэм хамыгъэхъуэным, нэгъуэщІхэми.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Электроэнергетикэм зыщегъэужьынымкіэ зэзыгъэуіу советым, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и

Іэтащхьэм 2014 гъэм бадзэуэгъуэм и 29-м къыдигъэкIа Указ №161-УГ-мкIэ къищтам,

зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ 1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Электроэнерге-

тикэм зыщегъэужьынымкІэ зэзыгъэуІу советым, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Электроэнергетикэм зыщегъзужьынымкіз зэзыгъзуіу советым хэтхэр къэщтэным теухуауэ» 2014 гъэм бадзэуэгъуэм и 29-м къыдигъэкla Указ №161-УГ-мкlэ къищтам, мы къыкlэ-

а) Зэзыгъэуlу советым хэгъэхьэн мы къыкlэлъыкlуэ-

Дадэ М. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщіым и япэ къуэдзэр (Зэзыгъэуіу советым и унафэщіым и къуэдзэщ) Алэкъей А. М. - Налшык къалэ округым и щіыналъэ

Пеганов С. Н.- Экологие, технологие, атом кІэлъыплъыныгъэмкІэ федеральнэ къулыкъущІапІэм и Кавказ управленэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм шыlэ

электростанцхэмрэ сетхэмрэ, гидротехникэ ухуэныгъэхэм, хуабэр къэзылэжь Іэмэпсымэхэм якІэлъып-

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ КІУЭКІУЭ Юрий

лъынымкіэ и къудамэм и унафэщіыр (зэгурыіуауэ); б) ЗэзыгъэуІу советым къыхэгъэкІыжын Алътуд Ю. Къ., Къуэдзокъуэ М. М., Сунш А. А., Шорэн С. А. сымэ. 2. Мы Указым къару егъуэт Іэ щыщІэздза махуэм ще-

лъыкІуэ зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэн:

администрацэм и Іэтащхьэр (зэгуры Іуауэ)

гъэжьауэ.

Налшык къалэ

Правительствэм къыщаіэта Іуэхухэм тепсэлъыхьащ министрхэр, республикэм и еджапІэ нэхъыщхьэхэм я ректорхэр. Ахэр зэгурыlуащ мы lуэхугъуэхэмкlэ зэдэлэжьэну, Іэмалу щыІэр къагъэсэбэпыну

«Адыгэ псалъэм» нэхъ пыухыкlayэ фыщигъэгъуэзэнущ мы зэјущјэм щыжајам.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

Мы махуэхэм

Дыгъэгъазэм и 3,

●Ныкъуэдыкъуэхэм

дунейпсо махуэщ ●Компьютер графикэм и дунейпсо махуэщ ●Пестицидхэр къагъэсэбэпу мыдэным и дунейпсо махуэщ. А махуэр ягъэувыным лъабжьэ хуэхъуауэ щытащ Индием щыщ Бхопал къалэм пестицидхэр къыщыщІагъэкІыу дэт химие заводым 1984 гъэм насыпыншагъэшхуэ къызэрыщыхъуар. зэращІ чейм и клапаныр зэгуэтхъри, абы и гъуэзу

хьэуам хыхьащ тонн 42-м нэблагъэ. Абы цІыху мин 18 иукІауэ щытащ. Йестицидхэм сэбэпынагъыу къахьымрэ абы и зэрану щІыуэпсым екІымрэ зэпалъытри, щІэныгъэлІ гупышхуэ къэуващ ахэр къэмыгъэсэбэпыным и те-

●Урысей Федерацэм щагъэлъапіэ Юристым и махуэр

● 1621 гъэм Галилей Галилео узэплъыр хуэдэ 32-кІэ нэхъ ину уэзыгъэлъагъу телескоп ищІащ икІи абыкІэ къихуташ Мазэм бгыхэр зэрыщыІэр, Юпитер спутникхэр зэриlэр, Дыгъэм бжьыгъэхэр зэрыте-

●1835 гъэм Андерсен Ганс и таурыхъхэр зэрыт и япэ тхылъыр дунейм къытехьащ.

● 1865 гъэм къызэрагъэпэщащ щІыр зехьэным, мэзхэр гъэкІыным хуэгъэпса академие, Пётр Езанэм и цІэри фІащауэ щытащ. Иджыпсту ар УФ-м и мызакъуэу дунейм и еджапІэ нэхъыфІхэм хабжэ Тимирязевым и цІэр зезыхьэ мэкъумэш академиерщ.

● 1967 гъэм Африкэ Ипщэм щыщ хирург Барнард Кристиан илъэс 54-рэ зи ныбжь Вашканский Луис игу узыр кърихри, автомобиль зэжьэхэуэм хэкүүэда цІыхубзым ейр хуригъэуващ. Апхуэдэ операцэ нэхъапэм зыми ищІатэ-

къым ●Италием щыщ композитор ціэрыіуэ Ротэ Нино

къызэралъхурэ илъэси 104-рэ ирокъу. актрисэ, Урысей РСФСР-м и цІыхубэ артисткэ Дорошинэ Нинэ и ныбжьыр илъэс 82-рэ

ирокъу. ●Географие щІэныгъэ-

• хэм я доктор, Дамаск къэ-

рал универститетым и профессор Абдул-Сэлам (Лаш) Адыл и ныбжьыр 📗

илъэс 82-рэ ирокъу. Истамбыл щыпсэу уэрэдус, уэрэджыіакіуэ, КъБР-м щэнхабзэмкІэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Къущхьэ Догъэн и ныбжьыр илъэс 59-рэ ирокъу. ●Тележурналист, Дуней́псо Арткомитетым и сау-

Светланэ къыщалъхуа махуэщ. ●Урысей хоккеист. Олимп джэгухэм тІэунейрэ я чем-Ларионов пион хъуа

гъэтыр зрата Токъмакъ

55-рэ ирокъу. ●Философие щІэныгъэ-Метилизоцианат хэм я доктор, экономикэмрэ управленэмкІэ институту Псыхуабэ дэтым и профессор КъуэщІысокъуэ Заурбэч и ныбжьыр илъэс 45-рэ ирокъу.

> Дунейм и щытыкІэнур ·pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, Налшык уфауэ щыщытынущ. Махуэм хуабэр градуси 2 – 3, жэщым щІыІэр градуси 2 щыхъунущ.

> > Дыгъэгъазэм и 4,

●Урысей информатикэм и махуэщ

● 1674 гъэм Франджым г

щыщ дин лэжьакІуэ Маркетт Жак США-м щыІэ Мичиган гуэлым деж къышызэригъэпэщащ а щІыпІэм щыпсэухэм диныр щахипщэн хэщіапіэ. Иужькіэ ар Чикагэ къалэ хъуащ.

● 1791 гъэм Лондон къыщыдэкІащ «Обсервер» газетым и япэ номерыр. ●1930 гъэм Цюрих дэт

техникэ еджапІэ нэхъыщхьэм и профессор Паули Вольфганг нейтроныр зэрыщыІэр къихутащ. ● 1946 гъэм Москва щы-

зэпкъралъхьащ «Москвич-400» лІэужьыгъуэм и япэ автомобилыр. Уэрэджы актуэ, КъБАССР-м щІыхь зиіэ и

артист Ало Лутіэ къызэралъхурэ илъэси 108-рэ ирокъу. ●Ады́гей усакІуэ, тхакІуэ,

драматург Тхьэркъуахъуэ Мэжид къызэралъхурэ илъэс 88-рэ ирокъу. <u>Дунейм и щытыкІэнур</u>

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык уфауэ щыщытынущ. ЩІы-Іэр махуэм 1 градус, жэщым градуси 4 - 3 щыхъу-

> Зыгъэхьэзырар жьэкіэмыхъу Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

КІуэдар дэгъуэ мэхъу.

• Къэралым зегъэужьыным хуэгъэпса экономикэ зэгухьэныгъэр илъэс 250-рэ ирокъу

ІэщІагьэлІхэм я зэман

Пащтыхь гуащэ Екатеринэ Ет<mark>Іуанэр зы</mark>Іэ-<u>пишауэ щытащ щІымрэ</u> уней лъапсэмрэ зэрызэрахьэ щіыкіэр егъэфіэкіуэным теухуа гупсысэм. «Къэрал къулыкъу зезыхьэ цІыхур щыуэмэ, и Іуэху бгъэдыхьэкІэр мытэмэммэ, абы и зэран йок псоми», - итхыгъащ абы зэгуэр. Ауэ апхуэдэ къэмыхъун папщіэ сыт щіэн хуейр? Икіи занщІзу жэуапри къигъузтащ: «Псом япэу зэхэ-<u>гъэкІын хуейщ зыпэ-</u> рыхьа Іуэхум захуагъз

ІУЭХУИТХУР пщалъэу ягъэувын хуейуэ къилъыташ. Абыхэм яшышш мыр: «Къэралыр зэщІэгъэгъэным хуэлэжьэн, ар къулей щІыным щІэгъэкъуэн хуэхъун хуейщ». А гупсысэр ліэщіыгъуитірэ ныкъуэрэ хъуауэ къызэщ еубыдэ урысейр зэфізувэн папщіз куэд дыдэ зэфіззыгъэкІа Къэралым зегъэужьыным хуэгъэпса экономикэ зэгухьэныгъэр. ЖыпІэну ирикъунщ пщыліыр Іугъэкіыным, псоми пэщіэдзэ щіэныгъэ егъэгъуэтыным я жэрдэмщІакІуэу увар, урысей статистикэм и лъабжьэр зыгъэтіылъар, нэгъуэщі ІуэхуфІ Іэджэми я зэхэублакіуэу шытар зэрыарар. Псом хуэмыдэу абы къалэнышхүэ зэфІигъэкІырт къэралым и зэблэкІыгъуэ лъэхъэнэхэм.

Мис иджыри и чэзур къэсащ псалъэкІэ мыхъуу ІуэхукІэ экономикэм и ухуэкІэм зэхъуэкІыныгъэ ин дыдэхэр щыщрагъэкіуэкіын хуей зэманым. Щіэныгъэр ирамышалІзу ар къайхъулІзнукъым. Дауи, зызыужьа европей къэралхэм я лъэужьым урикіуэ хъунущ. Ауэ абыхэм я рынок экономикэм задебгъэкјукіэ зэи жыжьэ унэсынукъым. Уэ езым уи гъуэгу утетыжын хуейщ. Арыншамэ, ущыуэнущ. Аращи, мыхьэнэ ин иІэ мэхъу экономистым и узэщакіуэ лэжьыгъэм. Псом хуэмыдэу абы щыщ къэхутэныгъэ Іыхьэм. Экономистращ къэралым и зыужыныгъэр зыунэтІыфынур. Социологиемрэ политологиемрэ экономикэ щ эныгъэр къащхьэщокі лэжьыгъэм кізухыу кърикјуэхэм зэрытещіыхьамкіэ.

Нобэ дэ дышыуэнкІэ дымышынэу жытІэфынущ иджырей экономистхэм я нэхъыбэм ди къэкІуэнум и унэтІыныгъэ нэхъыщхьэхэр зэрыдагъэлъагъуфыр. Абыхэм къэрал экономикэ политикэм увыпіэшхуэ щаубыд, бизнесым кіуэ пэтми нэхъ лъэщу зыщІагъакъуэ (щапхъэу къэтхьынщ УФ-м и Президентым и деж Хьэгъэр). Экономистхэм йочэнджэщ къэрал къулыкъущІапІэхэр, муниципальнэ къызэгъэпэшыныгъэхэм я Іэтащхьэхэр.

А псоми къокІ ІэщІагъэлІхэм къагъэувхэр нэхъ егугъуу ягъэзащ і эхьуауэ. Іуэхур зыІутри мы зэманым къэралыр зыхэт гугъуехьхэм я закъуэкъым. Псом япэу ар зытещІыхьар рынокым гъуэгу зэригъуэтырщ. Аршхьэкіэ іэщіагъэліхэм жаіэхэр фіэкіыпіэ имыіэу пхрыкіыу къэлъытэныр, ди жагъуэ зэрыхъунщи, иджыри пасэщ. ШІыналъэхэм я нэхъыбэм экономистхэм я чэнджэщхэр тхылъымпІэхэм къыщолъэпощхьэпо щохъу къэрал къулыкъухэм пэрытхэр. АрщхьэкІэ белджылыщ иджырейхэм еджагъэшхүэ экономистхэм я Іуэху еплъыкіэхэр къамылъытэныр къызэремызэгъыр.

«КъыбжаІэр щІэ» хабзэр, еджагъэшхуэхэм къагъэувхэр лъэныкъуэ ирагъэзу, щызекіуэ щіыналъэхэм щіагъуэу заужьыфыркъым. Районхэм я гугъу пщіымэ, абы муниципалитетхэм я лэжьакіуэхэм я къалэныр зыхалъагъуэр хьэрычэтыщІэхэр даlыгъын папщіэ къэралым къиутіыпщ ахъшэр ятегуэшэным и закъуэщ. Абыхэм ябгъэдэлъкъым а мылъкур нэхъыфју къызэрагъэсэбэпыну чэнджэщхэр зэрыратыфыну щІэныгъэ.

Пэжщ, Іуэхум фІы и лъэныкъуэкІи зехъуэж. Властым и гупэр хьэрычэтыщ элэжьыгъэ мащІэмрэ курытымрэ нэхъ яхуэгъэза мэхъу, къэралыр нэгъуэщІу бгъэдыхьэ хъуащ экономистхэм ирагъэкіуэкі къэхутэныгъэ лэжьыгъэм. Иджы абыхэм жаІэхэм йодаІуэ ахъшэ-кредит, налог политикэр щаубзыхукІэ.

лэжьыгъэ мащІэмрэ курытымрэ ІэмалыфІхэр къащыхузэІухыным нэхъ трагъащіэ хъуами, езы хьэрычэтыщіэ лэжьыгъэм щІыналъэхэм жыджэру зыщиукъуэдииркъым, езы хьэрычэтыщІэхэр бжэ къуагъым къыкъуэкІыну хуейуэ плъагъуркъым. Ар къызыхэкіыр зрагъэщіэну хущІэкъуркъым муниципальнэ властахэр экономистхэм ечэнджэ-

щыркъым. Абы узригъэгупсысыр мыращ: къэралым къигъэув къалэнхэр щІыпІэхэм щыпхызыгъэк политикхэм экономикэм ехьэлІа Іуэхухэм хащІыкІыркъым е абыхэм я Ізужьхэр зыхуэкІуэнум егупсысыххэркъым. Абыхэм я лэжьыгъэп зытещІыхьар дужэгъуа псалъэ тэрэфарэхэрщ. Абы щыгъуэми хьэрычэтыщІэхэм я хьэрхуэрыгъэр къызэпауд: щІы Іыхьэхэр иратыркъым, лъэщапІэхэр, н.къ. паубыд.

Шыналъэхэм шызэхэлърэ хэмылърэ, сэбэп хъунрэ мы- халъхьэркъым нэгъуэщ къэралхэм къыщащэхуу щытахэр мэкъумэш ІэнатІэм зэрыщызэрахъуэкІыну Іэмалхэр. ГурыІуэгъуэщ апхуэдэ Іуэхушхуэ дыдэр зы илъэсым зэрыпхузэф Іэмыгъэк Іынур. Арщхьэкіэ, ди жагъуэ зэрыхъунщи, щызэхамых куэдрэ къохъу еджагъэшхуэ экономистхэм лъабжьэ иІэу къат чэнджэщхэу къыхахыну унэтІыныгъэхэр зыхуэдэнум хуэгъэзахэр. ІэщІагъэлІыр экономикэ политикэм егъэщІылІа Іуэху куэдым зэрыбгъэдыхьэр языныкъуэхэм и деж къащхьэщокі къулыкъущі эхэр абыхэм зэреплъым. Абы Іэшіагъэліыр щытыкіэ гугъу дыдэм ирегъзувэ, ищІзныр имыщІзжу.

Мис щапхъэ пыухыкІа. Ди къэралым ерыскъыхэкІхэу къашэр зэрагъэмэщІам, шэч хэмылъу, Іэмал къитащ мэкъумэш хозяйствэм зрагъзужьынымкІэ. Псом хуэмыдэу мэкъумэш куэду щащіэ щіыпіэхэм хьэрычэтыщіэ лэжьыгъэ мащіэмрэ курытымрэ зыщрагъэукъуэдиифынущ. Мы зэманым псом япэ игъэщыпхъэр зэса икІи къэралым диlыгъ ІэнатІэхэрщ: гъавэ къехьэлІэныр, жылапхъэхэр гъэкІыныр, Іэш гъэхъуныр, жыг хадэхэм зегъэубгъуныр. А псори щІэгъэкъуэн хуэхъунущ щІыналъэхэм заузэщІыным. Абы шэч гуэри къыщІытепхьэн щыІэкъым.

Аргуэру къытезгъэзэжынщи, абыхэм я зэрыиныр гурыІуэгъуэщ. Арщхьэкіэ а псоми къикіыркъым адрей нэхъ ІэнатІэ цІыкІухэр ІэщІыб ящІын хуейуэ. Гулъытэншэу къагъанэ хъунукъым жызумейхэр гъэкІыным, бгы лъапэхэм жыгхэр щыгъэтІысыным, бжьэ гъэхъуным, мэзхэм пхъэщхьэмыщхьэр, удз хущхъуэхэр щыгъэхьэзырыным егъэщІылІа ІэнатІэхэри. А псоми я мыхьэнэр нэхъ цІыкІукъым.

Ди жагъуэ зэрыхъунщи, экономистхэм къыхалъхьэ апхуэдэ Іуэхухэр, Къэралым зегъэужьыным хуэгъэпса экономикэ зэгухьэныгъэр щызэфІэувэу щыта лъэхъэнэми хуэдэу, иджыри пхыгъэкІыгъуейщ. ЩІыпІэ политикхэр лъэпощхьэпоуэ къоув. Абыхэм ялъагъуфыркъым а рычэтыщІэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэ- унэтІыныгъэхэм фейдэ къатынур зыхуэнымкІэ щыІэ уполномоченнэм и лэжьы- дизыр. Псалъэм и хьэтыркІэ, урысей фармацевтхэр хушхъуэ къызыхаш ык къэк ыгъэхэу зы илъэсым тонн мин 48-рэ хуейш. Абыхэм я зэхуэдитіыр нэгъуэщі къэралхэм лъэпсейуэ къыщащэху.

Бжьэ гъэхъуным зегъэукъуэдииным иІэ мыхьэнэри къагуры Іуэркъым. КъулыкъущІэхэм жаІэ арыншами фор куэду. Абы щыгъуэми дунейм щыхохъуэ абы пыша лэжьыгъэм, тlатlийм, хущхъуэ къызыха-щlыкі нэгъуэщіхэм яlэ щlэупщіэм. Псалъэм и хьэтыркІэ, Китайм «маточное молочко» жыхуаlэм хуэдэу зы илъэсым тонн мин щагъэхьэзырри, Японием ирещэ. Абы фейдэ пылъкъэ?

Экономистым и мыхьэнэм тезухуа си тхыгъэм и кізухыу сигу къэзгъэкіыжыну сыхуейш совет лъэхъэнэм ди къэралым щызекіуэу щыта псэлъафэ гъуэзэджэр: «ІэщІагъэлІхэм псори зэфІагъэкІ!» Урысейм куэд щауэ щыщадзащ а Іэщагъэр щагъэпуду икІи абы ноби кІэ иІэкъым. Зэ еплъыгъуэкІэ экономистхэр куэдщ, уеблэмэ куэды уэщ. Аршхьэк і эщіагъэм куууэ хэзыщІыкІ, тэмэму гупсысэф, хэкІыпІэ шхьэпэхэр къэзыгъуэтыф, зыужыныгъэм и гъуэгур къэзыгъуэтыф экономистхэр мащІэ дыдэщ. Совет лъэхъэнэм щІэныгъэ нэхъыщхьэм щІэупщІэшхуэ иІэу щытащ. Иджыри куэд дыдэ хущокъу вузхэм щеджэну. Щыіэ Іэмалхэри нэхъыбэ хъуащ: егъэджакІуэхэр зэраримыкъур белджылыми, еджа-піэщіэхэр къызэіуахащ, пщіэкіэ щрагъаджэхэри яхэту. АрщхьэкІэ ахъшэ зыт студентым дипломым нэмыщі щіэныгъэфІ еджапІэ нэхъыщхьэм къыщІихыным ущыгугъ хъунукъым. Вузхэр зы-Арщхьэкіэ щіыпіэхэм хьэрычэтыщіэ хуэдэм елъытащ ахэр къэзыуххэм ягъуэт щІэныгъэр зыхуэдэри.

ТАУ Пщыкъан,

Урысейм Къэралым зегъэужьыным хуэгъэпса и экономикэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и унафэщІ, РАЕН-м и академик, УФ-м щІэныгъэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ.

Экономикэ Политикэ Жылагъуэ Кавказ Іуэху Ищхъэрэ

Ауэ мыгувэу ирихьэлІа изотопхэр къарум и куэдагъымкІэ Совет Союзыр США-м куэдкіэ щіэныгъэ центрыщіэр здэяпэ ищыжащ. 1949 гъэм и щыта щІыпІэр. гъэмахуэм бомбэр хьэзырт. ІэнатІэм щылажьэрт цІыху мин 700-м щІигъу. Абыхэм ящыщу мини 7-р атом проектым пэрытт, аргуэру еджагъэшхуэ мини 3 къы ахат Королёвым и ракетэ ІэнатІэм. Ахэр зыхуеину псомкІи къызэрагъэпэщат.

Псалъэм и хьэтыркІэ, зиусщІыгъуу Москва къэкІуащ, и рояль дахэр, сурэт лъапІэхэр къыздишэри. ИкІи и закъуэкъым - физик, радиоинженер, техник зэмылІэужьыгъуэ 200-м щІигъу къызэщІикъуат - «Фау-3» ракетэр

саугъэтым и лауреат Цулиус

Хайнц, нэгъуэщ хэри.

мэщІэ дыдэхэр.

лІэныгъэ хэлъу 1949 гъэм шыщхьэуІум и 29-м и пщэдхьэн бароныр и щхьэгъусэр джыжьым щагъэунэхуащ Семипалатинск областым а Іуэхум папщІэ щызэтраухуа щІыпІэм. Еджагъэшхуэхэм я къалэнхэр ягъэзэщІащ. Иджы США-м и закъуэтэкъым Іэщэ шынагъуэр зиІэр. Зылъэгъуахэм зэраІуэтэжымкіэ, Берие Лаврентий Курчатовымрэ абы и дэ-

тенджыз

щагъэкъабзэу

Іуфэм щаухуа

Барон Арденне абы и

унафэщіу лэжьащ икіи

ядернэ Іэщэ щІыным зэры-

хэлІыфІыхьам папщІэ 1953

гъэм Сталиным и саугъэтыр

етІуанэу къратащ. Аўэ абы и

гъащІэр нэгъуэщІу иухыну щытащ. Атом бомбэр ехъу-

жиІэурэ: «Сыту ди насып къикіа! КъимыкІынкІэ хъунут». Илъэс зыбжанэ дэкІри, бароным сэлам щрихым Хрущёв нэжэгужэу гушы ащ: «Уэра Арденне жыхуаІэр, зи зыщІа Герц Густав. Нобель и щхьэр пылъапІэм къыпа-

Іэпыкъуэгъухэмрэ ба яхуи-

щІащ мыпхуэдэ псалъэхэр

хыжар?». Вернер, Вирт Гюнтер, Риль Москва ирагъэкIыу Аб-Николаус, Циммер Карл, хъазым щагъэкІуам щыгъуэ доктор Доппель Роберт, Тис-Арденне и гупыр лэжьащ сен Петер, профессор Позе «Объект» ціэмкіэ щіэхъумауэ. Абыхэм «Синоп» сана-Арденне и гъусэу Москва торэр я хэщіапіэт, я гъунэкъашэ Берлин и Кайзер инсгъут нэмыцэ физикхэм иратитутымрэ езы Арденне и та «Агудзеры» санаторэри.

ІуэхущІапІэмрэ я Іэмэпсы-Иужьрейм и Іэтащхьэр Герц Густавт. Абыхэм шылэ-Москва псыншІэ дыдэу жьащ еджагъэшхуэ акъыщаухуэ щІэныгъэ къалэ лыфІэ дыдэхэр: Сталиным щэху ціыкіу. Ар Главмос-«Социалист Лэжьыгъэм и строй №9-м и щІэныгъэ-Пыхъужь» ціэр зыфіища къэхутакІуэ институт хуэдэт. Риль Николаус, СССР-м И щхьэгъусэр щіыгъуу шыяпэу псы хьэлъэ зэращІ Манфред піалъэ гуэркіэ Іэмэпсымэ къэзыгупсыса, щыпсэуащ къатитІу зэтет унэ иужькіэ ГДР-м Щіэныгъэдэгъуэм. Нэмыцэ ІэщІахэмкІэ и академием и презигъэлІхэр щылажьэрт нэдент хъуа Фольмер Макс. гъуэщі щіыпіэхэми. Пса-НСДАП-м хэта икІи Гитлер лъэм и хьэтыркІэ, атом бомщіэныгъэкіэ и чэнджэщэбэм папшІэ къагъэсэбэп гъуу щыта Тиссен Петер, плутонийр къыщахута «Чеураныр зэхэзыгъэк центрилябинск-40»-м къыщихьа къэзыгупсысахэу фугэр ехъулІэныгъэхэм папщІэ нэ-Штейнбек Максрэ Циппе мыцэ еджагъэшхуэ гъуэзэ-Гернотрэ... Псори 300-м нэбджэ Риль Николаус «Социалагъэрт. Ахэр Германием лист Лэжьыгъэм и ЛІыхуэлэжьат атом бомбэр хъужь» ціэр фіащауэ щыягъэхьэзыру. Ауэ СССР-м ар Полковник Кузнецовым абыхэм щрахъуэнакъым.

СС-м и штандартенфюрегъэлІхэр, нэмыцэхэм зэрару щытам 1953 гъэм Сталин и саугъэтыр етІуанэу ирахьэлым хуэдэу, хьэлэлу сыт таш. илъэситІ дэкІри, хуит щыгъуи зэрылэжьар. Ахэр къахуэфІт совет атом проекящІащ и Хэкум игъэзэжыну. тым и унафэщІ Курчатовми, А зэманым ди къэралым адрейхэми. ЗыкъыхагъэщикІыжащ и лэжьэгъу куэди. Манфред фон Арденне хуейтэкъым. тхъэжу псэуащ, зыми хуэмы-ныкъуэу. СССР-м къыщыуеблэмэ дыдейхэм яхуэдэу социалист зэхьэзэхүэхэми Іэрыхьа ахъшэр апхуэдизкІэ куэдти, социалист дунейм щыяпэ уней щІэныгъэ ІуэхущІапІэ къызэІуихыфащ. Арденне ГДР-м щыпсэуащ, езым и щіэныгъэхутэ инсти

тутым и унафэщІуй лэжьащ.

фІыщІэр кіуэдакъым

СС-м и штандартенфюрерыр Сталиным и саугъэтым тІзунейрэ и лауреат зэрыхъуа, нэгъуэщі нэмыцэм Социалист Лэжьыгъэм и Ліыхъужь ціэр зэрыфіаща щіыкіэр

Фюрерым фІыуэ илъагъуу щыта еджагъэшхуэр

Совет Союзым атом бомбэ зэрищіа щіыкіэр піалъэ кІыхькІэ ябзыщІаш. Иджыпстуи, Интернетым и зэманми, абы теухуауэ дызыщыгъуазэр мащІэ дыдэщ. Аращи, зи ныбжь хэкІуэта тІасхъэщІэх, мылажьэў тІысыжа полковник Кузнецов Святослав соупщІ:

нэ мэlуху ищІынымкіэ дэlэпыкъуар? (Фщіэн папщІэ: Курчатов Игорь (1903 -1960) «совет атом бомбэм и адэщ», СССР-м ЩІэныгъэхэмкІэ и академием и академикщ, Социалист Лэжьыгъэм щэнейрэ и ЛІыхъужьщ, СССР-м и Ленин, Сталин саугъэтхэм я лауреатщ, Лени- хуэмейуэ СС-м и штандарным и орденитху хуагъэфэ-

Совет физик-ядерщик цІэрыІуэхэм нэмыщІ абы і нэгъуэщі дэіэпыиІаш къуэгъу щэхухэри. Абыхэм ящыщщ нэмыцэ барон Манфред фон Арденне.

Унэр зейм шей игъэхьэзырыхукІэ, си макбукыр зэІузохри щ энгъуазэ сайтым сохьэ икІи «Арденне» унэцІэр къызощып. Телъыджэ сщыхъуу къызощІэ: СС-м и штандартенфюрерш, жыгей тхьэмпэхэр зыщІыгъу ЛІыхъужь Жорыр хуагъэфэшаш, физикэмрэ телевиденэмрэ я ІэнатІэм егъэщІылІа къэхутэныгъэ лэжьыгъэу 600 хуэдиз зэфіигъэкіащ, щытхъужын мурад сиізу. фюрерым фІыуэ илъагъуу щыта еджагъэшхуэщ. Ауэ къызэрыщІэкІарщ.

къэралым и саугъэт лъапІэр тІэунейрэ иритыныр къызыхэкІар сыт? - слъэмыквыу соупщі.

- Шритакіэ, къилэжьаш, погуфІыкІ полковник Кузнецовыр.

 Ар ди тlасхъэщІэхыу щыта?

- Къулыкъушхуэ зыІыгъар Штирлиц и закъуэкъым. ИтІанэ къызгурегъаіуэ:

Бароныр псом япэу фи-- Курчатов Игорь хэт ядер- зик акъылыф lay щытащ. Абы езым ПощтхэмкІэ министерствэм и ахъшэкІэ нэмыцэ уран-проектым елэжь лабораторэ Берлин и гъунэм щиіащ. Нэмыцэ іэщэ телъыджэ щІыным теухуа лэжьыгъэхэр Гиммлер и ІуэхущІапіэм и нэіэ тету ирагъэкіуэкІырти, еджагъэшхуэр зыкІи тенфюрер хъуащ. ЖысІэнщи, ди физик-ядерщик куэдми зауэм и зэманым дамэтелъхэр ятелъащ. 1945 гъэм Германием нэмыцэ ІэщІагъэліхэр къыщалъыхъуащ ипэжыпіэкіэ полковникыу щымыта гупым иужькІэ академик хъуахэу Арцимович, Кикоин, Харитон. Шёлкин сымэ.

- Ауэ Оппенгеймер - американ атом бомбэр зыщІам и Іуэху къикіащ - абы зауэлі фащэ щитіэгъакъым: медицинэ комиссэм къилъытащ ар мыузыншэужысіащ сэ, куэдым сызэрыщыгъуазэмкІэ тІасхъэщІэхым и пащхьэм сыщызы-

уэ зэрыщытар, - къызжијаш гъэліхэр.

Сталиным къулыкъуш- Кузнецовым икІи щІигъухуэ зыlыгъа эсэсовцым ди жащ: - Арденне и lyэхур хуабжьу нэхъ къикlащ. И ныбжьыр илъэс 90-м иту ар 1977 гъэм лащ.

> - АрденнедитІасхъэщІэхыу зэрытщІар совет щэхурылажьэ ІэнатІэхэм я ехъулІэныгъэ нэхъ ин дыдэ? - сеупшаш сэ ветераным. - Интернетым сыкъыщеджащ абы и лабораторэр СС-м и полк псом зэрихъумам. Ар къаштэн папшІэ советыдзэхэм дивизэу щы яфіэкіуэдынкіэ хъунут, зы тхылъи Іэмэпсыми къа Іэрыхьэнутэкъым, езы физикхэр зэбгрыжынут. АршхьэкІэ телъыджэ къэхъуащ - эсэсовцхэм къаугъэншэу Іэщэр ягъэтІылъащ, щіэныгъэліхэм урысхэм фіэкіа ядэлэжьэну зэрыхуэмейр жаlащ, тхылъ, Іэмэпсымэ псори къратащ. Зауэм и иужь махуэхэм фон Арденне зи унафэщ лабораторэм и щіэныгъэліхэм езыхэм яфІэфІу советы-

жухеш в мехухеШ

дзэхэм зыкъратащ.

Шей къригъахъуэри, Кузнецовым къијуэтэжу щјидзащ. Абы и псалъэхэм ятепщІыхьмэ, зауэм и кіэухым дэ зыкъомкІэ американхэм дакъыкІэрыхуу щытащ атом бомбэ щІын и лъэныкъуэкІэ. Къапщтэмэ, «Манхэттен» проектым елэжьырт Нобель и саугъэтым и лауреату 12, еджагъэшхуэу, инженеру, техникыу мин 15, рабочэу мин 45-рэ, стенографист-- И гъащ эр и к эм щынэб- кэу, машинисткэу, секретару лэгъам, и лэжьэгъухэм бзэгу мини 4, шынагъуэншагъэ Іэнэхъыщхьэр, барон Ман- яхьри, Оппенгеймер зэпы- натіэм и лэжьакіуэу мин. фред фон Арденне Сталин и мыууэ ирахъуэнащ сэмэгу Курчатовым и лабораторэ саугъэтым тІзунейрэ и ла- къарухэмрэ совет щэхуры- №2-р зэрыхъур цІыху 80-т. уреату (1947, 1953 гъэхэм) лажьэ ІэнатІэхэмрэ япыщІа- Абыхэм ящыщу 25-рт щІэны-

Берие и хьэщ эхэр

хьэхукІыну

же э Германием щыщ Іэщіа-

Иужьы Іуэк Іэ Арденне Сыхъум зэрагъэк Іуар къызжи Іэжащ щэхурылажьэ ІэнатІэхэм я майору щыта Берая Константин. Абы, уеблэмэ сигъэлъэгъуащ ураным и

КОНДРАШОВ Александр. «Аргументы недели»

• Іэщэ

Зы телъыджэ закъуэ

Террористхэм Сирием щаіэ хэщіапіэхэм Каспий флотилием иридза удыныр куэдыр зыпэмыплъауэ къыщІэкІащ

АР АПХУЭДИЗУ лъэшу шытыну зыми и гугъакъым - ди гъунэгъу къэрал-хэми нэхъ жыжьэхэми. Американхэм зыкъыщащІэжар махуиті дэкіа иужьщ. «Дамэ зытет урысей ракетэхэр США-м и дежкІэ хуабжьу шыхъэрэм и хьэуа-хьэрш зыхъумэжыныгъэ ІэнатІэм и унафэщІ, адмирал Гортни Уильям. Абы и псалъэхэм ятепщіыхьмэ, штатхэр иджы хэплъэгъуэ хэхуащ - Урысейм и жыжьэрылъатэ авиацэмрэ псыщіагъырыкіуэ, псыщіыіум тет кхъухьхэм къарылъэтык урысей ракетэхэмрэ шынагъуэ дыдэщ. «Ди ныбжьэ-гъухэр» щ!эгузэвар гуры!уэгъуэщ: Москва къигъэлъэгъуащ, къытетыжыфынур. Абы иджыри къэс къалъытэрт зытра-гъэпсам фІэмыкІ Іэщэ США-м фіэкіа нэгъуэщіым имыіэу. Дауи, жыпІэ хъунукъым Америкэм и Штат Зэгуэтхэм я тіасхъэщіэх іэнатіэр иджыри къэс зыми щыгъуазэу щымытауэ ауэ апхуэдиз жыжьагъкіэ ягъэлъэтэфу икІи Каспий иукІыу... Союзыр лъэлъэжа иужь, а щІыпІэм зы къару гуэри щы і эжын хуеякъым...

Гуэлышхуэ

КАСПИЙ флотилием къулыкъу щащізну ягъакіуэ тенджыз офицерхэм ар тезыру къалъытэу зэгуэр щытащ. Тенджызыр хым пыщіакъым: зекІуэ жыжьи укІуэфынукъым, уебкрейсери атом псыщагъырыкІуэ кхъухьи щыплъагъунукъым. И кІэри и пэри гуэлщ, шынагъуэ гуэри зыщыпэмыплъэ щІыпІэм шыіэш. Аращи, щіыдагъэ къыщіэшыпіэхэр хъумэ, хабзэншагъэкіэ бдзэжьей къэзыубыдхэр къехуэкІ. АтІэми, мыкъутэжын Союзыр СНГ хъуа иужь, флотилиер зэхуагуэшыжын хуей хъуащ Урысейм, Азербайджаным, Къэзахъстаным,

кумэным. Баку икІри, псыр щычэнж Астрахань хэщІапІэ яхуэхъуащ. КІэщІу жыпІэмэ, зэшыгъуэщ...

Акъужь къыкъуоу

АРЩХЬЭКІЭ ліэщіыгъуэхэм я зэпыхьэпІэм Москва къащыгурыІуаш мы шІыпіэм мыхьэнэшхуэ зэриІэр. Іуэхум зихъуэжу хуежьащ: кхъухьыжьхэм я піэ иуващ щіэхэр.

Ахэр ракетэхэмкіэ зэщіэузэдат. Япэр, зи «Уран» комплексымкіэ нагъуэщ», - жиlaщ Америкэ Ищ- километр щищым къриубыдэу сыт хуэдэ кхъухьри зыкъутэфыну «Татарстан» корветырт. Абы къыкІэлъыкІуащ «Дагестан» кхъухьымрэ и щІэгъэкъуэнхэмрэ.

Нэхъ цІыкІуми, я щІэгъэкъуэнхэр къарукІэ лъэщ дыдэщ. Абыхэм я къалэнщ десантыр итІысыкІыным зэран хуэхъу сыт хуэдэ къарури Туфэм щызэтрикъутэныр, апхуэдэу десант катер псынщІэхэр бийм щахъумэныр. Апхуэдэ катерхэм я уэмэ, псынщіэ дыдэу жэуап зэрари- дивизионым тенджыз лъэсырыкіуэщыгъуэми дзэ зы батальон псынщІэ дыдэу миль 500-кІэ игъэІэпхъуэфынущ.

Іэ кІыхьхэр

А ПСОРИ екіуэкіащ гу лъамытащэу. Іэщіагъэліхэм, дауи, жаіэрт морякхэм нэхъыбэрэ Каспийм зыщагъасэ зэрыхъуар, аршхьэкіэ къэралхэм абы гу лъатэртэкъым. Ауэ 2015 гъэм жэпуэгъуэм и 7-м КъуэкІыпІэ Гъунэгъур къзушащ зэрыщытам зыкІи емыщхьыжу. ЖытІэнщи, Европэри. «Дагестан», «Град Свияжск», «Великий Устюг», «Углич» кхъухьхэр дамэ зытет ЗМ14 ракетэ 26-кlэ ИГИЛ-м и хэщlапіэ 11-м езица. Ракетэхэм яхьар бомбэ къызэрыгуэкІхэщ. Ахэр абыхэм здынагъэсыфыр километр 1500-рэ «къудейщ». Ядернэ Іэщэхэр нэхъ псынщіэщ - ахэр километр 2600-кіэ яхьыфынущ.

Аращи, флотилиекъым, атІэ стратегие къалэнхэр зэфІэзыгъэкІыфыну флот лъэщщ

ТИМОШЕНКЭ Михаил. «Комсомольская правда» газетым и «Красная звезда»

гуэдзэн

Мы илъэсыр иухыхукІэ Черногорием НАТО-м хыхьэну зегъэхьэзыр. Апхуэдэу къэхъумэ, Урысейм Балканхэм щиІэ мыхьэнэм хэпщіыкіыу хэщіынущ икіи щіэгъэкъуэныншэу къэнэнущ. Черногорием щыпсэухэм ящыщ куэдми яф Іэкъабылкъым Атлантикэ Ищхъэрэ блокым я къэралыр хыхьэну ижь-ижьыж лъандэрэ абыхэм урысхэм зэпыщІэныгъэ быдэхэр хуаіэщ икій я бээкій, щэнхабээкій, дуней тетыкіэкій зэщхьэщык і ыныгъэ инхэр яхэплъагъуэркъым.

НАТО-м и секретарь нэхъышхьэ Столтенберг Йенс дыгъvасэ зэрыжиlамкlэ, Брюссель къыщызэlуахауэ махуитlкlэ екіуэкіыну, нэгъуэщі къэрал іуэхухэмкіэ министрхэм я зэіущіэм Черногорием и ліыкіуэри ирагъэблэгъащ, а къэралыр зэрызыхагъэхьэну щіыкіэм тепсэлъыхьын папщіэ. Урысейм ар и гуапэ зэрымыхъуар къыхигъэщакІэщ УФ-м и Президентым и пресс-секретарь Песков Дмитрий.

ПлІанэпэр зыгъэхьэзырар ШАЛ Мухьэмэдщ.

Террорым пэщІэтыным зыхуагъасэ

джэщым щэкlуэгъуэм и 25-м щрагъэкіуэкіащ ціыху куэд щызэхыхьэ щіыпіэхэм террорым пыщіа щіэпхъаджагъэхэр къыщымыгъэхъуным зы-<u> шыхуагъасэ Іуэхухэр. Ар зыхуэунэтІар</u> КъБР-м щыІэ Оперативнэ штабыр, абы и унафэм щіэт къарухэр терроризмэм и шынагъуэм пэщІэтыным зэрыхуэхьэзырыр егъэфіэкіуэнырщ.

ЗЫЗЫГЪАСЭХЭМ къалэну хуагъэуват медицинэ ІуэхущІапІэм цІыхухэр щызыубыда щіэпхъаджащіэхэр къыщіагъэкъэбзыкІыну. Пэшхэм ящыщ зым зыщызыгъэбыда гупым куэдрэ епсэлъа

Дзэлыкъуэкъуажэ дэт район сыма- нэужь на уэ къэхъуащ абыхэм зыкъатыну мурад зэрамы эр. Террорым пэщ этынымкіэ лъэпкъ комитетым гурыіуэри, оперативнэ штабым и унафэщіым игъэуващ «щіэпхъаджащіэхэм» ебгъэрыкіуэн хуейуэ. А унафэм ипкъ иткіэ зэман кіэщІым къриубыдэу «террористхэр» яубыдри, абыхэм гъэр ящіахэри къыіэщіагъэкІыжаш.

> Лэжьыгъэхэр зэрекіуэкіа псори зэпалъыта нэужь, егъэджэныгъэхэр тэмэму зэрекіуэкіар жаіащ Террорым пэщіэтынымкІэ лъэпкъ комитетымрэ КъБР-м щы і э оперативнэ штабымрэ я унафэщі-

КъБР-м щы Іэ Оперативнэ штаб.

ANUIS MANS

«УРЫСЕЙМ и лъэпкъхэм я зэгухьэныгъэм» къызэригъэпэщауэ ди къэралым щыпсэу лъэпкъхэм я зэхыхьэ ин Москва иджыблагъэ щекІуэкІащ. Ар траухуат УФ-м щэкlуэгъуэм и 4-м щагъэлъапІэ Лъэпкъ зэкъуэтыныгъэм и махуэм. Ди къэралым и щіыналъэ зэмылізужьыгъуэ куэ- лъэпкъхэм къахэкіа куэд зэры- хъумэным, зегъзужьыным хуэ- фаралиев Гаджимет, нэгъуэщідым къикlayэ цІыху 200-м щІигъу шыІэр, икіи абыхэм я бзэр, хабзэр гъэза «Си бзэ - си псэ, си дуней» хэри. Къызэхуэсахэм упщіэ куэд зыхэта зэхуэсыр купщафізу яхъумэжын папщіз ізмал зэраекіуэкіащ. «Измайлово» хьэщіэ- гъуэтым и гугъу ящіащ. щым и конференц-залхэм языхэзым къыщызэlуахри махуитlкlэ лым и щlыпlэ щхьэхуэхэм шыекіуэкіа зэіущіэхэм щытепсэльы- лажьэ жылагъуэ зэгухьэныхьащ лъэпкъ зэмылізужьыгъуэ гъэхэм нэхъ жыджэру хэт ціыху гъащ УФ-м и Жылагъуэ палатэм куэд щызэдэпсэу Урысей Феде- щхьэхуэхэр щІыхь тхылъхэмкІэ къызэригъэпэща «Сообщество» къуэкІэ къэралым зыри имырацэм и къэкіуэнум, ахэр зэщіэ- игъэлъэпіащ Смирновэ СветгъэуІуэным теухуауэ жылагъуэ зэ- ланэ. гухьэныгъэхэм я лэжьыгъэр зэрызэтраублэн хуей шІыкІэхэм. иужь, Ассамблеем и унафэщІым Апхуэдэу «Ресурсный центр» и къуэдзэ Ермошкин Александр фіэщыгъэр зиіэ зэгухьэныгъэ зи пашэ проект лэжьыгъэм щіи- бизнесым, властым я зэхугупхэм лъэпкъ зэхущытык эхэм дзащ. Абы щек уэк а псалъэма- щытык эр егъэф эк уэк и лъэныятеухуауэ ирагъэкІуэкІ семинар- къыр хуэгъэзат къэралымрэ абы хэм, абыхэм я лэжьыгъэм зэрыз- и цІыхухэмрэ я зэхуаку дэт жыла- гъуэ палатэм иригъэкІуэкІа лэрагъэубгъуну шыкіэхэм епхапса- гъуэ зэгухьэныгъэхэм я къалэнлъэмакъ екlуэкlащ. Зэхуэсым и хэр нэхъри купщlафlэу ягъэлэжьыгъэм къеблэгъат Къэза- зэщіэн папщіэ ящіапхъэхэм, хъстаным щыпсэу лъэпкъхэм я иджырей зэманым щыІэ Іэмал-Ассамблеем (АНК) и ліыкіуэхэр. хэр къызэрагъэсэбэпыну щіыкіэ-Къэзахъстаным и Президентым и хэм. Псалъэмакъым хэтахэр я къуэдзэ Тугжанов Ералырэ Уры- щіыпіэхэм щрагъэкіуэкі іуэху- лъэпкъ ціыкіухэр махуэ къэс сейм щыпсэу лъэпкъхэм я Ассам- гъуэхэмкіэ зэдэгуэшащ. Къэблеем и Іэтащхьэ Смирновэ бэрдей Адыгэ Хасэм и лэжьы- лъэпкъыу къызэрынэным теухуа шу хэзэгъэн папщІэ, иджырей Светланэрэ Іэ традзащ ахэр зэ- гъэм теухуа презентацэ семи- псалъэмакъым хэтащ политик, щіалэгъуалэм анэдэлъхубзэри, рызэдэлэжьэнум теухуа дэфтэр- нарым хэтахэм я пащхьэ ислъ- депутат, къулыкъущіэ ціэрыіуэхэу лъэпкъ щэнхабзэри, хабзэри зэ-

Лъэпкъхэр зэкъуэтмэ, лъэщщ

Ассамблеем епхауэ ди къэра-

Пленарнэ зэхуэсыр зэфІэкІа

зэпеуэм и проектыр, икіи куэ- яіэт, икіи нэхъыбэр зыгъэпіейтейдым жэрдэм ящіащ апхуэдэ зэ- хэм ящыщт лэжьапіэ къалъыпеуэ я щІыпІэхэм къыщызэра- хъуэу зи щІыпІэ зыбгынэхэм ятеугъэпэщыну.

КъыкІэлъыкІуэу дэ драгъэблэзыфіаща зэіущіэм. Ар щекіуэкіа «Крокус экспо-центр»-м къри- лъэм папщІэ, иужьрей илъэсрэ хьэліат ціыху 2000-м щіигъу. УФ-м и граждан обществэм и щытыкІэр убзыхун, жылагъуэм, къуэкІэ дызэрыт илъэсым Жылажьыгъэр къызэщІэзыкъуэж Іыхьэу щытащ а зэхуэсыр.

Зэіущіэ зыбжанэ екіуэкіащ а махуэм. Сэ къыхэсха зэlущlэр **Максим** иригъэкlуэкlырт. УФ-м ис зызыхъуэж дунейм хэмыкІуэдэжу

хуауэ къэралым и хабзэхэр егъэфІэкІуэн зэрыхуейр.

- СхужыІэнукъым абы и лъэнылэжьу, жиlащ Шевченкэ. - Псаныкъуэм Іэпхъуэшапхъуэхэм ятеухуауэ хабзэ 34-рэ къащтащ.

Экспертхэм я гупсысэр мы ІуэхумкІэ зэтехуэртэкъым: языны- гъуэхэм ди цІыхухэр жыджэру къуэхэм жаlэрт хамэ щlыпlэхэм хэтыным, хэкупсэу щытыным зи къикlауэ лэжьыгъэ лъыхъуэу Урысейм къихьахэм хуитыныгъэу гъэхэм я фІыгъэ хэлъщ. Абыхэм я яІэр езы къэралым и цІыхухэм мыхьэнэр къалъытэу щІэгъэягъуэтым зэребэкІыр, ар зэрымытэмэмыр. НэгъуэщІхэми лъытэ ягъуэтын папщІэ, къэра-Іэпхъуэшапхъуэхэм я хуитыныжурналист ціэрыіуэ Шевченкэ гъэхэр зэрымащіэм и щапхъэ жиіащ Путиным. къахьырт.

псом щекіуэкі хабзэхэм нэхъ тынхэм. Ліыкіуэхэм къыхагъэщащ а **хьат сэри. Нэхъыбэу гъэщіэ- Абдулатипов Рэмэзан**, **Баринов** рыдадзыхыр. Абы къыхэкіыу

хъэу къелъытэ лъэпкъ тхыдэмрэ щэнхабзэмкІэ дерсхэр.

Апхуэдэу дэ дыхэтащ Лъэпкъ зэкъуэтыныгъэм и махуэм теухуа-уэ екіуэкіа пэкіум. Абы иужькіэ УФ-м и Жылагъуэ палатэм илъэс къэс иригъэкіўэкі зэіущіэхэм ящыщ зым дыхэтащ. Абы щагъэлъэпІащ жылагъуэ лэжьыгъэм жыджэру хэтхэр. «Сэ сыгражданинщ» саугъэтыр хуагъэфэщащ ди къэралым и щІыпіэ зэмыліэужьыгъуэхэм къикіа куэдым.

Зэгущгэм кърихьэлгахэм я пашхьэ къыщыпсэлъаш УФ-м и Президент Путин Владимир. Абы къыхигъэщащ иужьрей илъэсхэм жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм (НКО) я лэжьыгъэм къэралым мылъкушхуэ зэрыхухихыр.

Къэралым щекіуэкі іуэхугугъу тщТы жылагъуэ зэгухьэныкъуэн хуэныкъуэхэм зыхуей гулым хузэфіэкі къигъанэркъым,

Абы и псалъэхэм щыхьэт тохъуэ Шевченкэ къыхигъэщащ дуней апхуэдэ зэгухьэныгъэхэм я бжыхэр гъэзэщіа хъун папщіэ, иджыблагъэ проект 12-м сом мин 200-м нэс зэрыхухахар

Махуэшхуэр иухащ Зэныбжьэ-

къэралыгъуэм УФ-м щыпсэу гъуэн ящыхъуащ анэдэлъхубзэр Игорь, Никонов Вячеслав, Са- школ программэхэм хэгъэхьап-Хамэ къэрал щыпсэу ди хэкуэгъухэм я конгресс

ШЭКІУЭГЪУЭМ и 5 -6-хэм Москва щекІуэкІащ хамэ къэрал щыпсэу ди хэкүэгъухэм я 5-нэ конгрессыр. Абы и лэжьыгъэм хэтащ къэрал 97-м къикlауэ лыкіуэ 400-м нэс. Ди щіыналъэм икІа журналисту зэхүэсым хэтар си закъуэт. Пціы хэмылъў жысіэнщи, адыгэу хамэ къэрал шыпсэум я бжыгъэр зэрымымащГэр (мелуани 9-м нос) къэслъытэри, си гугъат конгрессым ди лъэпкъэгъуу нэгъуэщІ щІыналъэхэм щыпсэухэм я лыкіуэ хэтыну. Ауэ цІыху 400-м адыгэу зыри яхэзгъуэтакъым. Апхуэдэу щытми, гъэщІэгъуэну, купщіафі у екіуэкіащ зэхуэсыр. Ар къызэІуихаш УФ-м хамэ къэрал ІуэхухэмкІэ и министр Лавров Сергей. Зэјущјэм хэтащ УФ-м и Президент Путин Владимир, УФ-м щэнхабзэмкІэ и министр Мединский Владимир, Патриарх Кирилл. УФ-м ФедерацэмкІэ и Советым и Іэтащхьэ Матвиенкэ Валентинэ, нэгъуэщІхэри.

Конгрессым и къалэн нэхъышхьэу шыташ ди хэкуэгъуу хамэ къэрал щыпсэухэр ЗыщІэзыгъэуІуэ Дунейпсо советым иужьрей илъэсищым я лэжьыгъэм хэплъэныр, адэкІэ къапэщылъ къалэнхэр убзы-

хуныр. къызэјуихри кіэщіу тепсэлъыхьащ мелуан бжыгъэкІэ дуней псом хэпхъа ди хэкуэгъухэм я лъахэм хуаlэ зэрылэжьэну Программэ пыщІэныгъэхэр нэхъ кіащхъэ мыхъуу, атІэ нэхъри заужьын папщІэ ялэжьхэм, иджыри къапэщылъ къалэнхэм. Хэкум теухуа хъыбархэр хамэ къэрал щыпсэухэм зэраГэрыхьэ щГыкІэхэм щытепсэлъыхьым, Лавровым жиІащ абыхэм папщІэ «Урыс дуней» журналым нэмыщі иджыри журналищ къызэрыдэкіыр. тиным, икіи фіыщіэшхуэ Апхуэдэу ди къэралым къыщыдэкІ газет-журналхэр зыхуейхэм яІэрохьэ, дэнэ щІыпіэкіи щыіэ, урысыбзэкІэ лажьэ прессэм и рыхъуным яужь зэритым Фонди къызэрагъэпэщащ.

Апхуэдэу пленарнэ зэlvкъыщыпсэлъахэщ Матвиенкэ Валентинэ, Па-Тэтэрстаным я зэщІэзы-

мир, «Россотрудничество» агентствэм и унафэщІ Глебовэ Любовь сымэ. УФ-м и Президент Путин

Владимир къыщыпсалъэм къигъэлъэгъуащ урыс диаспорэр дуней псом лъэпкъ хэхэсу тетхэм ящыщу зэрынэхъыбэр, ар мелуан 30-м зэрынэблагъэр. 2013 - 2014 гъэхэм ехьэліа Лавров Сергей зэхуэсыр программэм къыщыгъэлъэгъуа къалэнхэр къызыхуэт шымыГэу зэрагъэзэщіам, 2015 - 2017 гъэхэм къызэращтам, гулъытэ нэхъыбэ зыхуащІыну нэгъуэщІ Іуэхугъуэхэм тепсэлъыхьащ Президентыр. Къэралым и щІыналъэхэмрэ хэхэсхэмрэ я зэпышІэныгъэм нэхъри зегъэужьыным ехьэліа Программэр гъэзэщІэным хэлъхьэныгъэшхуэ хуэзыщІ хэхэсхэм захуигъэзащ Пуяхуищіащ дэнэкіэ щыіэ ди хэкуэгъухэми УФ-м и политикэр даlыгъыу, сыт и лъэныкъуэкІи щІэгъэкъуэн зэпапшІэ.

Президентым и къэпсэлъэныгъэм гулъытэ щхьэхуэ зыщыхуищІахэм триарх Кирилл, Урысейм, ящыщщ урысыбээр хъумэным теухуа Іуэхугъуэгъзуlуэ советхэм я Іэтащ- хэм. Абыхэм ящыщщ 2015 хьэрыпщ, а къэралыгъуэм сей щэнхабзэ центрыращи, сэу урысхэм я lуэхур куэдкlэ хьэхэу Дроздов Михаилрэ гъэм къыхалъхьауэ сом ме- къыщыхъуами, урысыбзэ- абы и къалэнхэр мыlейуэ нэхъыкlэ хъуащ. «Модэ Мухаметшин Фаридрэ, ми- ларди 6,5-рэ зыхухаха кІэ фІы дыдэу мэпсалъэ. егъэзащІэ: семинархэр ЮАР-м урыс школ къы-

нэ программэр. Апхуэдэу 2012 гъэм щыщІэдзауэ ригъэгъуэтащ. мэлажьэ хэхэсхэм яхуэгъэза проект зэмылІэужьыгъуэ куэд. Абыхэм ящыщу 300-м зэмыл эужьыгъуэ

зэщІащ. хуейхэм щытепсэлъыхьым, щхьэхуэ щаубыд ди сове-Путин Владимир жиlащ тым - я бжыгъэкlи пщlэ УФ-м и щІыналъэ 59-м щы- щхьэхуэ зэрыхуащІымкІи. джылызхэм я деж къызекІуэ программэхэм япкъ Урысейм и лъэпкъыу Иор- щытІэтын папщІэ, къару нэиткіэ, я хэку ціыху мин данием щыпсэухэр зэ- хъыбэ идохьэліэ. Езы хэ-367-м къызэрагъэзэжар, шэлІэным теухуауэ къы- хэсхэми куэд яхэтщ урысыбабы щыщу Украинэм къи- зэдгъэпэщ кіыжахэм я бжыгъэр мини ящыщщ гъатхэ къакіуэ ед- яіэщіэмыхуу яіыгъыну хузэрыхъунщи, а щІыналъэ фестивалыр». Ди мурадщ гъэкІуэкІ политикэр да-59-м ди щІыпІэр хыхьа- ар псом я дежкіи гукъинэ мыіыгъыу. Апхуэдэхэми къым, абы къыхэкІыу хамэ хъуну, сыту жыпІэмэ абы къэралхэм къикныжу зи хэ- хэтынуш лъэпкъ фащэ, хуэгъуэтын хуейш, икни ар ку къэзыгъэзэжыну жэрдэм шхыныгъуэ гъэлъэгъуэнызыщі адыгэхэм а програм- гъэхэр, къафэ-уэрэдхэр, - атіэ зэман кіыхькіэ екіуэкі мэм къыщыгъэлъэгъуа ха- жиlащ Басим, икlи и гуапэу Туэхугъуэщ. Инджылызым бзэхэр къагъэсэбэпыфыр-

Конгрессым кърихьэлІахэм адыгэ яхэзмыгъуэтами, пищащ Аль-Ведян Евгение. лІэнымкІэ, хамэ къэралым, нэгъуэщ лъэпкъхэм ящыщ Ари Амман къик ащ, илъэс хамэ щэнхабзэм хэмызыбжанэм сепсэлъыліащ. Абыхэм я гуапэу си упщІэхэм жэуап къратащ.

ние къэралыгъуэм къикlат, мэжыным ехьэлlауэ ялэ-Амман щызэхэт ЗэзыгъэуІу советым и тхьэмадэу илъэ- щІым, Евгение къызжиІащ: сищкІэ щытауэ Дунейпсо ЗэзыгъэуІу советым хагъэ- нэхъыбэў къыддэлажьэр жиІамкІэ, иужьрей зэмахьащ. И анэр урысщ, и адэр «Россотрудничество» Уры-

щІэныгъэ нэхъыщхьэ щыз-

Ди

күэд нэс къэрал 42-м щагъэ- къокіуаліэ: адыгэхэр, дагъыстэнхэр, шэшэнхэр, Зи хэку къэзыгъэзэжыну тэтэрхэр. Адыгэхэм увыпіэ 130-рэ зэрыхъур. Ди жагъуэ гъэкІуэкІыну «Лъэпкъхэм я ейуэ, ауэ ди къэралым ирисригъэблэгъащ фестиваль екІуэкІынум.

Басим и псалъэхэм къы-18-м нэсауэ абы щопсэу. Зэзыгъэују советым я тхьэмадэщ. Хэхэсхэм я лъэп-Ибрэхьим Басим Иорда- къыбзэхэр, щэнхабзэр хъу- жащ Инджылызым щыпсэу жьхэм теухуауэ сыщеуп- зэхимыхауэ.

- Апхуэдэ ІуэхухэмкІэ

идогъэкІуэкІ, университет- щызэІуахыну йолэжь, Латхэм урысыбзэмкІэ кафед- виер мыбдежщи, ди бзэр рэхэр къызэlуах.

Ахэр псори зытеухуар урысыбзэращ, урыс щэн- абы. хабзэращ. «Адрей урысей лъэпкъхэм ехьэлІауэ сыт ялэжьрэ?» - жысІэу сыщелъэпкъ къэскІэ езым и къарукіэ хузэфіэкіхэр къыхэсхэм ехьэл ауэ УФ-м щаубзыху программэхэр нэхъыбэу зытеухуар урыс лъэпкъырщ.

къыщищІэм, Инджылызым Балаклеец Ольгэ къызбгъэдыхьащ сызригъэцІы- лэжьыгъэм и кІэм нэс сыхэхуну. КъызэрыщІэкІамкІэ. абы и адэ-анэр КъБКЪУ-м щеджат, Налшык щызэрыцІыхури, я нэчыхьри абы шатхат. Ольги и гуапэу къызэпсэлъылІащ. «Политикэ и лъэныкъуэкІэ УФмрэ Инджылызымрэ я зэхущытыкІэхэр иужьрей зэманым нэхъ ткІий хъуауэ зэгухьэныгъэм зэрыщытым къыхэкІыу, ди урысхэм нэмыщі лъэпкъ хэкуэгъухэм я Іуэхухэр нэхъыкіэ хъуа?» - жысіэу сыщеупщІым, абы къызгуригъэlуащ лъэныкъуэ куэдкlэ ну. Ауэ, ди жагъуэ зэрыа Іуэхум зэрызихъуэжар.

Япэрауэ, ди къэралым къыхуа!э щытык!эр ин-Іуэхугъуэхэм зэр, щэнхабзэр, гъуазджэр бгъэдыхьэкІэ щхьэхуэ къазы махуэ лэжьыгъэкъым, щыпсэу ди хэкуэгъухэр нэхъыбэ мыхъумэ, нэхъ мащІэ хъуркъым. Ахэр зэшэгъуэщэжынымкІэ къыддоІэпыкъу, -Ольгэ, икІи къыщІигъуадыгэхэм ятеухуауэ зыри

> Латвие Республикэм къикІа Гущин Виктор къызэрызным а къэралыгъуэм щып-

имтєп єуіх дыныжемуєхт нэхъ гугъу мэхъу», - жиlащ

Зэхуэсым къекІуэлІахэр я псэукіэмкіэ, лэжьыгъэмкіэ зэдэгуэшахэщ, дяпэкіэ я упщіым, абы жиіащ іуэхухэр зэрызэтраублэну я мурадхэри ягъэнэІуаш. пехеішеах меахшеахіашП зэригъэпэщыжу зэрыщы- театрым яшэри, Мусоргстыр. КІэщІу жыпІэмэ, хэ- кий Модест и «Хованщина» оперэм ирагъэплъащ.

Мыпхуэдэ журналист лэжьыгъэ япэу си пщэ къыдэхуэу арати, сфІэ-Налшык сызэрыщыщыр гъэщІэгъуэну, гулъытэншэу зыгуэр сіэшіэкіынкіэ сыкъикіа ціыхубз нэфіэгуфіэ шынэу, набдзэгубдзаплъэу сыщытащ Конгрессым и тащ икІи гуитІщхьитІу сыкъэкІуэжащ. Ди къэралым нэхърэ нэхъ лъэпкъ куэд щыпсэу нэгъуэщІ къэрал къэгъуэтыгъуейщ. Абы тепщІыхьмэ, «Хамэ къэрал щыпсэу ди хэкуэгъухэм я конгрессым» хэтыну си гугъащ лъэпкъ зэмылі эужьыгъуэхэм къахэкІалІыкІуэхэр, абы зыщытепсэлъыхьыну Іуэхугъуэхэри, щаубзыхуну къалэнхэри а лъэпкъхэм зэхуэдэу яхуэгъэзауэ щытыхъунщи, сэ гу зылъыстар нэгъуэщІщ.

> ЩОДЖЭН Іэминат. Налшык - Москва -Налшык

• Пшыхьхэр

УсакІуэшхуэм и щІыхькІэ

у литера-и клас-<u>Адыгэ</u> сик ЩоджэнцІыкІу Алий къызэралъхурэ илъэси 115-рэ зэрырикъум щіыхькіэ пшыхь уапэ щекіуэкіащ <u>ЩоджэнцІыкІу</u> Алий и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым КъБР-м ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм, Печатымрэ цІыхубэ коммуникацэхэмкіэ и къэрал комитетым, ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и правленэм зэхыхьэр къызэрагъэпэщащ, 2015 гъэр Литературэм и илъэсу зэрагъзувам, Хэку зауэшхуэм кІуэныгъэ къызэрыщахьрэ илъэс 70 зэрырикъуам траухуэри.

КЪЫХЭГЪЭЩЫПХЪЭЩ фэеплъ пшыхыыр щекіуэкіа драмтеатрым адыгэ литературэм и лъабжьэр зыгъэтІылъа Щоджэнціыкіу Алий и ціэр 1961 гъэм къыщыщіэдзауэ

КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин ШоджэнцІыкІу Алий и гъащІэмрэ и гуащІэмрэ къызэхуэсахэм ягу къыщигъэкІыжым Блок Александр жиlayэ щыта «У поэта нет биографии, у него есть только судьба» псалъэхэр

- ЩоджэнцІыкІум урыс усакІуэхэм я усэ гъэпсыкІэм яжь къыщ ихуами, лъэпкъ усэ гъэпсык ор ихъумэн, абы зригъэужьын хузэфІэкІащ. Алий къыщІэнащ адыгэ литературэм и курых хъуа, усэбзэкІэ итха «Къамботрэ Лацэрэ» романыр, поэмэхэр, усэхэр, Пушкин Александр, Лермонтов Михаил, Горький Максим, нэгъуэщІхэми я тхыгъэ адыгэбзэкіэ зэридзэкіахэр. Гъащіэ мащіэ зыхуиуха, зэман гугъум хэпсэукіа Алий уэсят пэлъытэу итха «Налшык» усэр урысыбзэкіэ зэрадзэкіащ. Курыт еджапіэм адыгэбзэр щезыгъэдж ЩоджэнцІыкІум хьэрыпыбзэр, тыркубзэр, франджыбзэр, эсперантэр ищІэрт. Зи ныбжьыр илъэс 17-м иту лъэпкъ литературэм лъэ быдэкІэ хыхьа ЩоджэнцІыкІу Алий и лэжьыгъэхэр щІэныгъэлІхэм нэсу къахутэну иджыри хунэсакъым. 1941 гъэм усакіуэшхуэр фронтым кіуа нэужь гъэру яубыдащ икІи Бобруйск щыІэ концлагерым зауэм и япэ бжьыхьэм щылащ. Ар зэи лъэпкъым тщыгъупщэнукъым, жиІащ Къумахуэм.

Музыкэ театрым и уэрэджы ак Іуэ Мамбэт Мадинэрэ къэфакіуэ ныбжьыщіэ Къалмыкъ Тамерланрэ усакіуэм и гъашІэр үй нэгү къышІэзыгъзувэ теплъэгъуэ ягъэхьэзыращ, усэрэ къафэкіэ гъэнщіауэ.

Теплъэгъуэм къыхощ щІэныгъэм хуэпабгъэ ЩоджэнцІыкІу Алий мэкъумэшыщІэ сабийхэр щрагъэджэну Цагъуэ Нурий и жэрдэмкІэ Бахъсэн къыщызэІуахауэ щыта «Цагъуэм и университетым», Дагъыстэным и Темырхъан Шурэ (иджы Буйнакск къалэ) щыlэ егъэджакlуэ курсым, Кърымым и Бахъшысэрей къалэм дэт педагогикэ училищэм зэрыщІэсар. А зэманым ирихьэлІэу ШоджэнцІыкІум урыс литературэм зыхигъэгъуэзащ, тыркубзэр зригъэщІащ, и щІэныгъэм хигъэхъуащ. «Нанэ» усэм къы щыгъэлъэгъуащ усакІуэр гугъуехь куэдым пэщІэту Истамбыл зэрыщеджар, Тыркум бэлыхь Іэджэ зэрыщишэчар. 1919 гъэм адэжь хэкум къэзыгъэзэжа усак Іуэм и лъэпкъэгъухэм лэжьыгъэшхуэ ядригъэкlуэкlащ ахэр иузэщlыным щІэныгъэ яригъэгъуэтыным и ІуэхукІэ.

Пшыхьыр ягъэдэхащ «Кабардинка», «ДжэгуакІуэ», «Кавказ» ансамблхэм. Республикэм и артист пажэхэу Тхьэщыгъуей Жаннэ, Кіэхумахуэ Фатіимэ, Жолабов Тіэхьир, Кавказ Ишхъэрэм ГъуазджэхэмкІэ и къэрал институтым и студент Сибэч Алим, нэгъуэщ Іхэри къеджащ усак Іуэ ц Іэры Іуэм къыщІэна «Мадинэ» поэмэм щыщ пычыгъуэм, и усэ зыбжанэм. Апхуэдэу ягъэзэщ ащ усак уэм и псалъэхэр зыщіэль уэрэд купщіафіэхэр.

Пшыхыым зыкърагъэхьэліаш КъБР-м и Парламентым, Правительствэм я ліыкіуэхэм, Урысейм и щіыналъэ куэдым къикіа хьэщіэхэм, республикэм и щэнхабзэм и лэжьакІуэхэм, тхакІуэхэм, усакІуэхэм, Алий и тхыгъэхэр фІыуэ зылъагъухэм, и благъэхэм, Іыхьлыхэм.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

УнэтІыныгъэхэр яубзыху

Кавказ Ищхъэрэм щыпсэу лъэпкъхэм я литературэм теухуа тхылъ зэрытхын хуей

щапхъэхэм теухуа конференц Къэбэрдей-Балъкъэрым Гумани- Къэрэшей-Шэрджэсым и ТхакІуэхэм я <u>тар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым</u> <u>щекіуэкіащ.</u>

ЗЭІУЩІЭР къызэрагъэпэщат КъБР-м ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым, Горький Максим и цІэр зезыхьэ Дунейпсо литературэмкІэ институтым, Урысей Федерацэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым я ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэхэм.

Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ институтым и унафэщі Дзэмыхь Къасболэт къызэхуэсахэр щигъэгъуэзащ конференцыр Литературэм и илъэсым ирихьэлІэу зэрырагъэкІуэкІым, ар зытеухуам, къахуеблэгъа хьэщіэхэми я ціэ къриіуащ.

• ЗэІущІэхэр

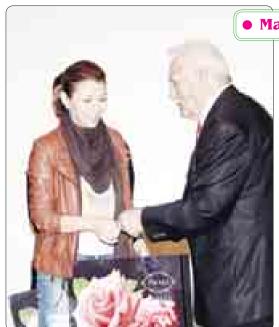
Апхуэдэхэт филологие щІэныгъэхэм я доктор, профессор, Урысей Федерацэм и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм хэт,

зэхухьэныгъэм и унафэщІ Бэчыжь Лейла. филологие щІэныгъэхэм я доктор, Осетием и цІыхубэ тхакІуэ Джусойты Нафи, КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин, КъБР-м и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщ Беппаев Муталип, нэгъуэщіхэри. Зэіущіэм кърихьэліат

институтым и щІэныгъэрылажьэхэр. Конференцым щІэныгъэлІхэр щытепсэлъыхьащ Кавказ Ищхъэрэм ис лъэпкъхэм я литературэхэм методикэ и лъэныкъуэкІэ я зыужьыкІэм, абы хэлъ Іуэху къиинхэм. Апхуэдэу къыщаІэтащ а литературэхэм зэрызаужь щІыкІэм, ахэр зэкІэрыч ямыІэу егъэджын зэрыхуейм теухуа Іуэхухэр.

ХЬЭРЭДУРЭ Аллэ.

Анэ нэхъыфІыр къыхах

хэм, Канадэм, Китайм, гъуалэ клубым и гъэсэн- гъуащ а махуэ лъапІэм Къанкъул Марьянэ, Ху-<u>Японием, нэгъуэщІхэми</u> хэр зрагъэблэгъа пшы- ирихьэлІэу ягъэхьэзыра ламхановэ Ларисэ, КІэильэс къэс накъыгъэм и хьыр къызэІуахащ анэм концертыр, лъэпкъ зэмы- рэф Лемэ, Морозовэ ЕлеягъэлъапІэ Анэм и ма- псалъэр иратащ зауэмрэ хэр, уэрэдхэр, анэм теухуа сымэщ. Дэтхэнэ зыми я хуэр. Ар хабээ зэра- лэжьыгъэмрэ я ветеран- тепльэгъуэхэр хэту. хуэхъурэ илъэсищэм щІи- хэм я Налшык къалэ сове-

УРЫСЕЙ Федерацэми щрагъэкІуэкІа «Мы илъэ- фІэгъуэр фи нэгум къри- нэгъуэщІ куэдми. зытеухуар. Ар къызэзыгъэпэщар КъБР-м Лэжьы- яхуэфащэщ анэхэм, ар хыхьэм хэтыну. Ахэр МагъэмкІэ, цІыхухэр Іэна- зыщывмыгъэгъупщэ бын- линовская тІэкІэ къызэгъэпэщынымрэ социальнэ дэІэпыкъуныгъэмкІэ и министерствэм Налшык къалэ щиІэ и къудамэрщ.

КъэпщытакІуэ гупым хэтащ социальнэ дэ ІэпыкъуныгъэмкІэ къалэ центрым и унафэщІым и къуэдзэ Наумовэ Антонинэ, ПащІэ Бэчмырзэ и цІэр зезыхьэ библиотекэм и лэжьак Гуэхэр, нэгъуэщ Гхэри.

• Зэхьэзэхүэ

ЗэфІэкІыфІ **Е**У**С**ТВ**С**ТВ

Зи нэм фІыуэ имылъа-гъухэм я Урысей зэгухьэныгъэм и къудамэу ди щІыналъэм щы-Іэм и клубым КъБР-м шашкэ джэгунымкІэ и

чемпионат щрагъэкіуэ-

<u>кІащ.</u>

ЗИ НЭМ имылъагъухэм я дунейпсо махуэмрэ Анэм и махуэмрэ ирихьэлІэу къыхалъхьа мы Іуэхум щызэпеуа цІыхубзхэм я дэтхэнэри хушІэкъуащ зэрытекІуэнымрэ зэпеуэм къарит гукъыдэжымкІэ я благъэхэм, Іыхьлыхэм зэрадэгуэшэ-

нымрэ. Мы зэпечэм щытекІчащ спортым мастер И хъунымкІэ кандидат цІэр зезыхьэ Ульбашевэ Хьэлимэт, етіуанэ увыпіэр Сонинэ Дианэ, ещанэр Бэрэгъун Радимэ сымэ къахьащ. Мыхэр псори

Налшык щыщхэщ. «Дэ адрей цІыху псоми дахуэдэщ» Іуэхум щыщ зыуэ ирагъэкІуэкІащ мы зэпеуэр. Абы щытекІуахэм саугъэт лъапІэхэр иратащ. Апхуэдэу тыгъэ шхьэхуэхэмкіэ я ціэ ираlуащ чемпионатым хэта адрей псоми.

Зэпеуэм щагъэлъэгъуа зэфІэкІхэм тещІыхьауэ ди республикэм гуп шхьэхуэ шагъэхьэзырынущ икІи ахэр хэтынущ ВОС-м и Центральнэ правленэм и нэІэм щІэту Кавказ Ищхъэрэмрэ Урысейм и Ипщэ федеральнэ щІыналъэмрэ щекІуэкІыну урысейпсо зэхьэзэхуэхэм

ШЭРЭДЖ Дисэ.

<u>Европэ къэрал куэдым,</u> Бын куэд зиІэ анэхэр, <u>Америкэм и Штат Зэгуэт-</u> «Альтернатива» щІалэ-Бын куэд зиІэ анэхэр, хэм, - жиІащ абы.

фыпсэуну. Ину щхьэщэ хуагъэфэщащ кІэух зэ- хьэзыра концертымкІэ.

Пшыхьым

тым и унафэщІ Абдуллаев анэ 52-рэ. КъэпщытакІуэ- тетыкІэм хэм шыгъуазэ зашІаш дэт- нэужь, «Анэ нэхъыфІ» - Дуней псом теткъым хэнэ зы анэми и бынхэм я цІэр хуагъэфэщащ КІэ-1998 гъэ лъандэрэ щэк Iуэ- «анэ» псалъэм нэхърэ еджэк Iэм, абыхэм я Iэ рэф Лемэ, Хандриковэ гъуэм и иужьрей тхьэма- нэхъ дахи нэхъапи. Ду- ехъул Гэныгъэхэм, школым Наталья, Хуламхановэ хуэм шагъэлъап Ранын и нейр зэтезы Гыгъэри аращ. къищынэмыщ Га, щ Гэны- Ларисэ сымэ. Абыхэм тыдауэдапщэхэр Нобэми сигу къоуэ анэм и гъэ гуэдзэну зрагъэгъуэт- гъэу хуащІащ унагъуэм иращІэкІыу. Налшык и фэеплъ Налшык къалэм хэм, щыпсэу унагъуэм я къащыхуэщхьэпэн хьэп-Къэрал концерт гъэлъэ- зэрыдамыщІыхьар. Анэу къабзагъым, адэ-анэмрэ шыпхэр. Зэпеуэм хэта иджыблагъэ щыІэм зыфхузогъазэ, гу- бынымрэя зэхущытыкІэм, анэ псоми тыгъэхэмрэ

Викторие,

Ирыгу Ланэ, Хандриковэ щагъэлъэ- Наталье, Емкъуж Ланэ, тхьэмахуэм теухуа усэ дахэк Гэ. Япэ л Гэужьыг туэхэм я къафэ- нэ. Мэремкъүл Залинэ унагъуэхэм кІуэурэ анэ-Къалэпсо зэпеуэм хэтащ хэмрэ бынхэмрэ я дуней кІэлъыплъа удз гъэгъахэмрэ иратащ. сым нэхъыфІу къалъыта хыу, быным фагъэгушхуэу, Бын куэд зиІэ а уна- АдэкІэ пшыхыым пащащ анэ» зэхыхьэ дахэри арат фызэхащ Іык Іыу куэдрэ гъуэхэм ящыщу ани 9-м анэхэм папщ Іэ ягъэ-

> жылокъуэ Люсаннэ.

ЗэгурыІуэм и къежьапІэр

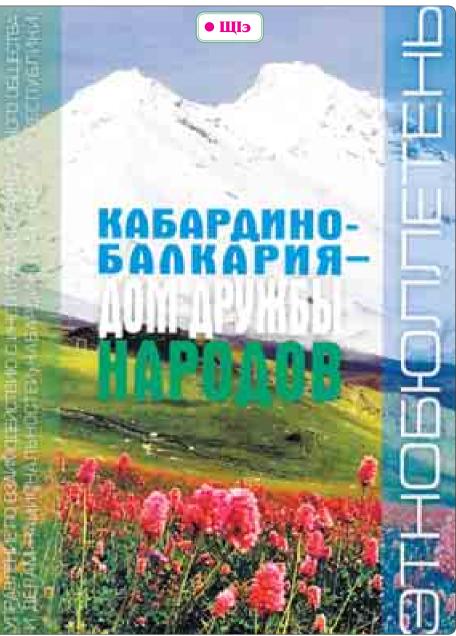
ІуэхущІапІэхэм ядэлэжьэнымрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ и управленэм <u>къыдигъэкІащ «Кабардино-Балка-</u> рия - Дом дружбы народов» журнал <u>ек**I**ур.</u>

АБЫ ИХУАЩ Къэбэрдей Адыгэ Хасэм, «Алан» балъкъэр жылагъуэ зэгухьэныгъэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым ЩэнхабзэмкІэ и жылагъуэ фондым, «Вече» щэнхабзэмрэ тхыдэмкІэ зэгухьэныгъэм, азербайджан, ермэлы, тырку, алыдж, куржы, дагъыстэн, украин, къэзакъ, осетин, корей, лыхь, тэтэр, журт, эстон, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ирагъэкІуэкІ лэжьыгъэр къызыхэщ тхыгъэ кІэщІхэмрэ сурэтхэмрэ. Журналыр хуэгъэпсащ республи-

кэм щекІуэкІ лъэпкъ политикэм и мыхьэнэр нэхъри щІэгъэбыдэным. Лъэпкъхэм я зэхущытыкІэрщ мамырыгъэм лъабжьэ хуэхъур. Ди хэгъуэгум щыпсэу лъэпкъхэм я зэ--ис дестинжем в имехестиненскуг хуэунэт Іар дэтхэнэми и бзэр, и хабзэр, щэнхабзэр ихъумэжынырш. щэнхабзэм теухуауэ республикэм щекІуэкІ Іуэхухэм я гуащІэ халъхьэнырщ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым зэманым декІу жылагъуэ-политикэ ухуэкІэр гъэпса шыхъунымкІэ, мамырыгъэмрэ зэгуры Гуэмрэ илъынымк Гэ, лъэпкъ щэнхабзэм и беягъыр дахэу утыку къихьэнымкІэ къалэнышхуэ ягъэзащІэ журналым зи гугъу ищІ зэгухьэныгъэхэм. Псом хуэмыдэу Іуэхушхуэ я пщэ къыдохуэ ди лъахэм щыхэхэсхэм. Я мыхьэнэр нэхъ инрэ лэжьыгъэ убгъуаи ирагъэкІуэкІыу къогъуэгурыкІуэ адыгэ, балъкъэр, урыс жылагъуэ зэгухьэ-

ныгъэхэр. НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

Журналистхэр щагъэгъуазэ

Іуэхущіапіэхэм я лэжьакіуэхэм Уры- ядолажьэ: сейм и УФСИН-м и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм тезыр хьэлъэхэр щрагъэпшыныж и ІуэхущІапІэр здэщыІэ Каменкэ къуажэм дэт, къуаншагъэ зылэжьахэм я республикэ сымаджэщым и щытыкіэм зыщагъэгъуэзащ.

ФСИН-м и МСЧ №7-м (Медико-санитар часть №7) и унафэщ Тэтэр Заирэ и гъусэу журналистхэм щыгъуазэ зыхуащіащ медицинэ іуэхущіапіэм щекіуэкі лэжьыгъэм, сымаджэхэми дохутырхэми епсэлъащ.

был узыфэхэм шеlэзэ (гъуэлъыпlи яlэш. Сымаджэхэм сыт и лъэны 50) къудамэхэр. МСЧ №7-р УИС-м и ягъуэт. Нэхъ куууэ я узыншагъэр

Республикэм и хъыбарегъащІэ ІуэхущІапІэу щІыналъи 3-м щыІэхэм Къэбэрдей-Балъкъэр. Къэрэшей-Шэрджэс, Осетие Ищхъэрэ - Алание республикэхэм.

- УИС-м и Іуэхущіапіэм щіэхуэхэм я нэхъыбэм яlэр уз гъэтlылъащ, ар зэрапкърытыр нэхъапэм ямыщlэххауэ. ВИЧ-узыфэ зэрыцІалэр, жьэныр мыбы къащыпкърыхьауэ къызэрамыхутэрэ зэман куэд дэкІащ. А узыфэхэр зэраГэр къыщытщГэр изоляторым къэкІуахэм я узыншагъэр сымаджэщым и унафэщІым и къуэкъыщытпщытэм и дежщ, - жиlащ Тэтэр Заирэ.

Мы зэманым сымаджэщым я узыншагъэр шрагъэфІэкІуэж цІыху 96-м. гъэкІэ жьэн узыфэ зиІэхэм я бжыгъэр Республикэ сымаджэщыр 1987 гъэм Абыхэм ящыщу 68-м жьэн узыфэр куэдкіэ нэхъ мащіэ хъуащ. яухуащ, ар унитly зэхэтщ: жьэн-тхьэм- япкърытщ, 28-м соматикэ узыфэхэр 125-рэ щіэтщ), хирургие (гъуэлъыпіэ къуэкіи зыхуеину дэіэпыкъуныгъэхэр

къэпщытэн хуеймэ, КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министерствэм и медицинэ ІуэхущІапІэхэм яшэ, зыхуэныкъуэ ІэщІагъэлІхэр я деж кърагъэблагъэ.

Иджыблагъэ республикэ сымаджэщым диагностикэ ІэмэпсымэщІэхэр щагъэуващ. Абы къаІэрыхьащ томографие зэращ приставкэ зыщІыгъу рентген аппарат, дзэм ще і эзэкі э, операцэ щащікі э зыхуейну Іэмэпсымэхэр. Апхуэдэу жьэныр къыщахутэ бактериологие лабораторэр ІэмэпсымэщІэкІэ къызэрагъэпэщащ.

- Жьэн-тхьэмбыл узыфэм щеГэзэ и къудамэм и Іуэхур йоф ак Іуэ, - жи ащ дзэ Бейтыгъуэн Жулдуз. - Сымаджэхэм ткІийуэ зэракІэлъыплъым, ахэр щхьэхуэу зэрагыгъым и флы-

Урысейм и УФСИН-м и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и пресс-ІуэхущІапІэ.

«АкъылыфІэ-2015»

лэгъуалэмрэ сабийхэмрэ я творчествэмкіэ республикэ уардэунэм щІэныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэмкіэ и къудамэм. Абы хэтащ къалэ школхэм я 5 - 8-нэ классхэм щіэс еджакіуэ ціыкіухэр.

ЗЭІУЩІЭР къызэІуихащ щІэныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэмкІэ Іуэхущіапіэм и унафэщі Куянцевэ Еленэ. Абы и псалъэм къыхигъэзыхуэгъэпсар цыкіухэр гупым хэту

«Акъылыфіз-2015» фізщыгъэр гъуэтыфу егъэсэнырауэ зэрыщы- мэщ), 4-нэ (зыгъэхьэзырар Шогуэ «Гаусс», «Унэ щхъуантіз», «Пирамизиіз зэпеуэ иригъэкіуэкіащ Щіа- тыр. Еленэ ціыкіухэр щигъэгъуэзащ зэпеуэр зэрекіуэкіыну щіыкіэм. ЯпэшІыкІэ шхьэзакъуэ лэжьыгъэ ягъэзэщіэн, итіанэ школ къэс къикІа гуп цІыкІухэм я зэфІэкІыр здынэсыр «къэувыІэпІэ» («станц») ящІахэм кіуэурэ щагъэлъэгъуэн хуейт.

Зэхьэзэхуэм хэтыну гупыж ящІат Налшык къалэ дэт 19-нэ (гупыр зыгъэхьэзырар Аттаевэ Назимэщ), 28нэ (гупым и унафэщІыр Пщыукі Защащ мы лэжьыгъэр нэхъыбэу линэщ), 3-нэ (зыгъэхьэзырар Уэркъчасэ Анатолэш), 1-нэ (зыгъэхьэлажьэу, губзыгъэу гупсысэу, сыт зырар Конаковэ Любэщ), 9-нэ хуэдэ щытыкіэми хэкіыпіэ къыхуа- (гупым и унафэщіыр Бозий Фатіи-

Іэсиятщ), 13-нэ (зыгъэхьэзырар Карцевэ Иринэщ), 24-нэ (гупым и унафэщІыр Эзденовэ Фатіимэщ) школхэм.

Еджакіуэхэр япэщіыкіэ зэпеуащ я закъуэу лэжьэнымкІэ. Сыхьэт ныкъуэм къриубыдэу абыхэм жэуап иратын хуейт предмет псоми къыхаха упщІэхэм. Мы зэхьэзэхуэм щытекІуахэр щаубзыхунур лэжьы-гъэхэм хэплъа нэужькІэт. Ар зэфІэкІри, етІуанэ лэжьыгъэм пэрыуващ школ къэс къикla, ціыхуитху ми зыгъэхьэзырахэми нэхърэ нэхъыбэ мыхъу гуп ціыкіухэр. КъзувыІэпІзу 6 ягъэхьэзырати («Эрудит», «Архимед», «Гупсысэ»,

• Шэныгъэ

да»), станц къэс дакъикъитху къариту арат упшІэхэм жэуап иратыну. Сабийхэр жыджэрт, нэфlэгуфlэт, лэжьыгъэм зэрыдихьэхыр плъа-

Зэман хухахар иуха нэужь, къэпщытакІуэхэрлэжьыгъэмхэплъэжри, япэ увыпіэр хуагъэфэщащ Налшык дэт 9-нэ школым, етІуанэ хъуащ курыт еджапіэ №13-м и гупыр, ещанэ увыпіэр зыіэрагъэхьащ школ №28-м и еджакіуэ ціыкіухэм. Гупхэтхылъхэр хуагъэфэщащ.

ХЬЭРЭДУРЭ Аллэ.

• КъБР-м и прокуратурэм

Къанэ щымыІэу къапщытэ

КъБР-м и прокуратурэм къепщытэ курыт щІэныгъэ **щрагъэгъуэт еджапіэ, зи школ кіуэгъуэ мыхъуахэр** щаіыгъ іуэхущіапіэ псоми иджырей законодательствэр зэрыщагъэзащІэр.

АБЫ ЩХЬЭУСЫГЪУЭ хуэхъуащ Урысейм и ФСКН-м Налшык къалэмкіэ и къудамэм шыхьэрым и сабий сад №63-м и щІыунэм «дезоморфин» наркотик лІэужьыгъуэр зэрагъэхьэзыр Іэмэпсымэхэмрэ ар къызыхащіыкіхэмрэ къызэрыщагъуэтар. Ахэр садым и унэр зезыхьэ лэжьакІуэмрэ абы и ныбжьэгъумрэ яйт.

Зэрагъэбелджыламкіэ, а лэжьакіуэм и деж и хэгъэрейр куэдрэ къакlуэрти, тlуми «дезоморфин» ягъэхьэзырырт икіи зрахьэліэрт.

Псом хуэмыдэу Іуэхур нэхъ хьэлъэ зыщ ыр а псори махуэу, сабийхэр гъэсапІэм щыщыІэ зэманым, зэрекІуэкІырт.

Балигъ мыхъуахэмрэ сабийхэмрэ хабзэкІэ яІэ хуитыныгъэхэр къызэпызыуд ІуэхущІафэхэр сэтей къащІын, ахэр лъэныкъуэ ирагъэзын мурадкІэ, КъБР-м и прокуратурэм щІыпІэхэм щиІэ и къудамэхэм я лэжьакіуэхэм пщэрылъ ящищіащ ипэкіэ зи гугъу тщіа Іуэхущіапіэ псори щіапщытыкіыну.

Ар щрагъэкіуэкікіэ зэхагъэкіынущ еджапіэхэмрэ гъэсапіэхэмрэ я пщіантіэхэм дэт псэуалъэ псори зыхухэхамрэ къызэрагъэсэбэп щІыкІэмрэ, сабий садхэм я лэжьакіуэхэр къащтэн и пэкіэ дохутырхэр зэрызыкіэлъагъэплъ щіыкіэр, щылажьэхэм медицинэ тхылъхэр зэра эр, нэгъуэщ Туэху зыбжани.

Гулъытэ щхьэхуэ хуащІынущ еджапІэхэмрэ зи школ кіуэгъуэ мыхъуахэр щаіыгъ іуэхущіапіэхэмрэ я унафэщіхэр я къулыкъухэм зэрахуэфащэр зэхэгъэкіыным. Къэпщытэныгъэхэр дыгъэгъазэм и 7 пщІондэ екІуэ-

КъБР-м и прокуратурэм и пресс-Іуэхущіапіэ.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

Редколлегием хэтхэр

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), ЖьэкІэмыхъу Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), Ширдий Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), Гъурыжь Мадинэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, НэщІэпыджэ Замирэ, Хьэжыкъарэ Алик, Еги ІшимешеахШ

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщ Гап Гэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

Налшык къалэ Сабий творчествэмкІэ и республикэ унэм

акъылыфіэхэм (Интеллект-2015) я зэпеуэ щекіуэкіащ

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ - 42-57-59; щэнхабзэмкІэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхъумэ ІуэхущІапІэхэм ядэлэжьэнымкІэ - 42-60-53; хъыбарыщІэхэмкІэ, спортымрэ письмохэмкІэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ-47-32-15; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІуэхущІапІэм -42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

Сурэтыр Къарей Элинэ трихаш.

кІынущ.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 1994 гъэм мэкъуауэгъуэм и 14-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІынальэ ІуэхущІапІэм №Н-0065-м щІэту ятхаш.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдок І. «Тетраграф» ООО-м щытрадзащ. КъБР, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 33

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Къаншокъуэ Эллэ, редактору ЖьэкІэмыхъу Маринэ, корректорхэу Щоджэн Иннэ (1, 4-нэ нап.), Щоджэн Заирэ (2, 3-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, Бещто Оксанэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ. Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531 • Тираж 3.167 • Заказ №2013